ОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 243 (12145)
1969 оной октябриин 16, четверг

Сэн 2 мүнгэн

ВЕТ ДОЛООН БААТАР—ЗАМБУУЛИНДА

оюз" онгосонуудые үтээгшэ эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, хүдэлмэришэдтэ

Хүндэтэ хани нүхэд!

линай гайхамшаг онгосонуудые бүтээһэ- түлөө үнэн зүрхэнэй амаршалга, баяр хүргэнэбди. Зохёохы ажалдаа шэнэ ам- дые түйлахыетнай хүсэнэбди.

нууд: ШАТАЛОВ, ШОНИН, КУБАСОВ, ФИ- , ГОРБАТКО, ВОЛКОВ, ЕЛИСЕЕВ.

С-ай МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

смонавттай замбуулинай совет гурбан онгосо гэй саг соо бүлэгөөрөө ниидэжэ ябана.

ай октябриин 14-дэ Москвагай сагаар 16 часта «Союз-6», «Союз-7», «Союз-8» гэжэ замбуулинай онгосонууд тус тустаа 50, 34, 18 дахин Газарые тойроһон байна.

Замбуулинай гурбан онгосын экипажнууд хамта ниидэжэ ябаһан хоёрдохи сүүдхынгээ эхин дээрэ онгосо залан жолоодохо автомат ба гараараа жолоодохо оньһон түхеэрэлгэнүүдые шалгажа үзөө.

Оптическа дурамбай хэрэглэн, Газарай һүүдэртэ, боро хараанаар онгосо гараараа жолоодохо арга боломжо тодорхойлогдоо. Тэрээнһээ гадна онгосо гараараа залан жолоодоходо ехэ удха шанартай орёо оньһон түхеэрэлгэнүүд туршагдаа.

Онгосонуудай таһалганууд соохи агаарай дараса 790—820 миллиметр, температурань—20—24 градус байба. Шииг нойтонойнь хэмжээн—54—57 процент.

Замбуулинай гурбан лаборатори хоорондоо нягта харилсаа холбоотойгоор научно-шэнжэлэлгынгээ хүдэлмэри түсэбэй ёһоор дүүргэжэ үргэлжэлүүлһээр.

Онгосонууд болон Газарай хоорондо хоёр талын найдамтай холбоон бэелүүлэгдэнэ. Космонавтнуудай бэеын элүүр һайн. Онгосонуудай бүлэгэй командир, полковник В. А. Шаталов бүхы космонавтнуудай үмэнэһөө эрхим онгосонуудые бүтээн байгуулһан эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, техникүүд болон хүдэлмэришэдтэ үнэн зүрхэнэй баяр хүргөө.

* * *

Замбуулинай бүлэг онгосонууд урид хараалһан программатайгаа зохилдуулан, жолоодогшодтой замбуулинай оньһон түхеэрэлгэнүүдые туршажа, хэдэ хэдэ дахин замаа хубилган ниидэ.

«Союз-7», «Союз-8» онгосонуудай замыень хубилгаһанай үндэһөөр онгосонууд хоорондоо ойротуулагдаа, хоёр талаһаа адаглан хараа, элдэб янзын зайда байһан объектнүүдэй харагдасые элирүүлхэ зорилготой фото-зурагууд, кинолентэнүүд буулгагдаа. Гэхэтэй хамта оптическа хэрэгсэлнүүдэй, гэрэл туяагай туһаламжаар хоорондоо мэдээсэлнүүдые абалсаха арга шэнжэлэн үзөө.

Замбуулин соо удаан байха лабораторинуудые бүтээлгэдэ хэрэгтэй, тус тусгаар хэгдэхэ хүдэлмэритэй холбоотой хэдэ хэдэн зорилго шиидхэхын тула нимэ туршалганууд бэелүүлэгдэбэ.

Онгосонууд ба Газар дээрэхи пунктуудай хоорондо хоёр талын найдамтай радио-холбоон бэелүүлэгдэнэ. Онгосонуудай бүхы оньһон түхеэрэлгэнүүд һаадгүй һайнаар хүдэлнэ. Космонавтнуудай бэеын элүүр һайн.

Советскэ Союзай Газар дээрэһээ радиогой барихагүй зонодо онгосонуудай ниидэхэ үедэнь космонавтнууд амарха юм.

СОВЕТ ХҮНҮҮДЭЙ АЯР, ОМОГОРХОЛ

гурбан онгосо замбуу- йдада гаргагдаа! Энэ г туршалга бүхы орон а хаанагүй һонирхон . Манай Эхэ ороной онуудһаа эльгээгдэһэн тото мэдээсэлнүүдые телетайпнууд асаржал эн соонь совет эрдэм, шэнэ амжалтаар со- дай ехэтэ омогорхо- ажа байһан тухай хэ-

улинай заха хизаар- аар нэгэн доро гурбан маржа ябана. Манай ралхэг зоригто долоон эдэнине жолоодоно. й, һонирхолтой гэээжэ Москвагай «Ди- одой мастер, Соцна- ай Герой В. А. Теле- э. — Совет эрдэмтэд утингэгээр, удаа да- амбуулинние шэнжэл- шэнэ туршалга харуул-

р шадархи замбуули- дые шэнжэлхэ үргэн грамма эрдэм наукада удаһа нээхэ арга олгохо, «Запорожсталь» заво- еновскэ цехэй ахалагша Г. К. Пометун хэлэнэ. тынгээ үедэ амжалта ень алдарта космонавт- хүсэе».

» онгосонуудай нии- хлопок ургуулагшадай угтаһан тухайда Турк- Марыйска районой «Ле- гэжэ колхозой түрүү- үдөө ажахын эрдэмэй т Абдулла Алладур- ндээсэбэ. —«Онгосонуу- тодо мэргэнээр зам- замда гаргаһан ушар, ын олон янзын про- бидэнине гайхуулна. зоригтой совет космо- та манай «салам»!

Хүдэлмэришэд болон колхознигууд замбуулинай шэнэ туршалгые ажалай амжалтануудаар тэмдэглэжэ байна. «Гигант-глубокая» гэжэ Криворожско шахтын мастер Н. Климан ингэжэ мэдээсэнэ: «Манай шахтада «Замбуулинай вахта» үнгэргэгдэбэ. Даабариин ёһоор нэгэ халаанай туршада 341 тонно руда үгэхэ аад, 704 тонно руда тушаагаабди».

«Союз» онгосонуудай ниидэлгэ элдэб һалбаринуудай эрдэмтэдые ехэтэ һонирхуулаа. «Замбуулиндахи совет шэнэ туршалга эрдэм наукада тон ехэ удха шанартай мэдээнүүдые үгэхэ байна, — гэжэ Латвиин Наукануудай академиин академик Ю. А. Михайлов хэлэнэ. «Замбуулинай совет наука урагшаа ехэ алхам хэбэ,—гээд Белоруссиин Наукануудай академиин академик В. П. Северденко мэдүүлбэ. — Шэнэ шэнжэлгэнүүдэй ашаар замбуулинай дайдада барилгын ба хабсаралгын хүдэлмэри саашадаа хэхэ арга олдохо байна».

Энэдхэг ошожо ябаһан «Демьян Бедный» гэжэ теплоходой экипаж «Союз-6», «Союз-7», «Союз-8» онгосонуудай экипажда: «амжалтатай ябажа ерэгты, хүндэтэ нүхэд!» гээд бэшээ. «Сказочник Андерсен» гэжэ рефрижератор Урда Атлантикада загаһа олзоборилдог юм. Судныи капитан нүхэр Дамаскин, партийна организациин секретарь нүхэр Мамцов ингэжэ мэдээсэнэ: «Замбуулинай онгосонуудай ниидэлгые ажалай амжалтаар тэмдэглээбди».

Совет хүнүүд эдэ үдэрнүүдтэ хаанашье байгаа һаа, космонавтнууд болон эрдэмтэдтэ ехэ амжалта түйлахыень хүсэнэ.

(ТАСС).

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

„ИНТЕРКОСМОС-1“ ЗАМБУУЛИНАЙ ЗАМДА ГАРГАГДАА

Эб найрамдалай зорилгонуудта замбуулинай дайдые хэрэглэхэ ба шэнжэлхын тула, социалис оронуудай харилсаа холбооной программатай зохилдуулан, «Интеркосмос-1» гэжэ хэмэл одон 1969 оной октябриин 14-дэ Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ.

«Интеркосмос-1» гэжэ хэмэл одон наранай ультрафиолетовэ, рентгеновскэ элшэнүүдые шэнжэлхэ, Газарай дээдэ атмосферын бүридэлдэ тэдэнэй үзүүлдэг нүлөөе шэнжэлхэ зорилготойгоор табигдаа.

«Интеркосмос-1» нимэ параметртайгаар замбуулинай замда гаргагдаа:

Газарай нюрууһаа эгээн холонь (апогей) 640 километр;

Газарай нюрууһаа эгээн ойронь (перигей) 260 километр;

93,3 минута соо Газарые тойроно;

48,4 градус һөөлжүү замаар ниидэнэ.

Хэмэл одон дээрэ нимэ оньһон түхеэрэлгэнүүд тодхогдонхой:

— Германиин Демократическа Республикада ухаалан зохёогдоһон ба бүтээгдэһэн, научна шэнжэлгын дүнгүүдые яаралтайгаар дамжуулхын тула шухала Лайман-Альфа гэжэ фотометр, саг үргэлжэ хүдэлхэ тусхай передатчик;

— Советска Союзда ухаалан зохёогдоһон ба бүтээгдэһэн рентгеновскэ спектрогелиограф, рентгеновскэ поляриметр;

— Чехословакиин Социалис Республикада ухаалан зохёогдоһон ба бүтээгдэһэн рентгеновскэ фотометр, оптическэ фотометр.

Энэ хэмэл одые замбуулинай замда гаргахаар бэлдэжэ байха үедөө эдэ оронуудай мэргэжэлтэд хэмэл одон дээрэ тодхогдоһон научна оньһон түхеэрэлгэ бүхэниие хабсаргаха ба туршаха хэрэгтэ мүн лэ хабаадалсаа.

Болгариин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Польшын Арадай Республикын, Румыниин Социалис Республикын, Советскэ Союзай, Чехословакиин Социалис Республикын обсерваторинууд «Интеркосмос-1» гэжэ хэмэл одон дээрэ шэнжэлгэ хэхэтэйгээ хамта, урид хараалагдаһан программын ёһоор радиоастрономическа, ионосферна, оптическа ажаглалтануудые хэнэ.

ГДР-эй, СССР-эй, ЧССР-эй мэргэжэлтэдһээ бүридэһэн бүлэг хэмэл одоной ниидэлгые хүтэлбэрилнэ.

Хэмэл одон дээрэ тодхогдоһон оньһон түхеэрэлгэнүүд һаадгүй һайнаар хүдэлнэ. Хамтын туршалгада хабаадагша оронуудай научна эмхинүүд ороһон мэдээнүүдые шэнжэлжэ эхилээ.

«Интеркосмос-1» гэжэ хэмэл одые замбуулинай замда гаргаха үедэ Болгариин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Польшын Арадай Республикын, Румыниин Социалис Республикын, Совет Социалис Республикануудай Союзай, Чехословакиин Социалис Республикын замбуулиниие шэнжэлгын харилсаа холбоое залан шэглүүлхэ национальна органуудай хүтэлбэрилэгшэд байлсаа.

Газар дээрэхи замбуулинай лаборатори

Замбуулинһаа Газарые «хараха» түхеэрэлгэ Ленинградай университедэй физическэ институдта ухаалан зохёогдоо. Тэрэнь хэмэл ододһоо автомат аргаар эльгээгдэһэн, түби дэлхэй ба нуур далайнуудай дүрсэ зурагые абажа байдаг. Профессор Б. В. Виноградов түрүүтэй бүлэг эрдэмтэд шэнжэлгэнүүдые хэхэдээ энэ түхеэрэлгэ хэрэглэдэг юм.

— Манай шэнжэлэлгэнүүд Газар дэлхэйе бүри һайнаар шэнжэлэн үзэхэ үргэн ехэ арга боломжо нээжэ үгэнэ. Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ хүнэй шэнжэлжэ үзөөгүй, ябаагүй газар үгы шэнги байдаг. Үнэндөө тиимэ бэшэ юм. Жэшээлхэдэ, Газар дэлхэйн 40 процентнь үшөө шэнжэлэгдэн мэдэгдэхэ ёһотой.

Шэнэ түхеэрэлгын туһаламжаар ургамал ба уһаар хушагдаһан талмайнуудые, хуурай газар дээрэ гү, али далай дээрэ болодог үзэгдэлнүүдые шэнжэлжэ болохо байна. Замбуулинай дайдаһаа эльгээгдэһэн фото-зурагые тодорхойлон уншаха ушар хэдэн һара соо хэгдэхэ шэнжэлгэнүүдтэй адлирхуу болохо.

(ТАСС).

...АДАЙ АЖАЛШАДАЙ ҮГЭ

...ЭНЭ БААТАРШАЛГА

...й хабар совет эрхэтэн, ...онавт Юрий Алексее... ...ай замбуулинай «Вос... онгосо жолоодон, дэл... ...нха түрүүшынхеэ Газа... ...ниидээд амжалтатай... ...а, бидэ хонишод хэды ...а һэнбибди. Тэрэ гэ... олон жэл үнгэрөө. Энэ ...совет эрдэмтэд замбуу... ...гүй дайдые шэнжэлхэ ...гүй ехэ илалта түйлаа ...лтэй.

...нүүдтэ гэрэлтэ һайхан. ...Совет оронойнай до... ...й Г. С. Шонин, В. Н. ...В. Филипченко, В. Н. ...В. Горбатко, В. А. Ша... ...С. Елисеев гэгшэдэй ...«Союз-6», «Союз-7», ...онгосонуудта һуужа бү... ...ниидэлгэнь гайхамшаг... ...гэхэдэ эдэнэрнай ...дайдада научно-техни... ...хэдэн туршалга ба ...үдые шэнээр хэжэ, саа... ...мбуулинай ондоо плане... ...«айлшалан» ошохо арга ...дые дүүрэнээр тодор... ...андань батаар этигэн...

...эрдэмтэдэй, замбуулинай ...онгосонуудые бүтээһэн ...нүүдай, шэнэ космо... ...желэжээтэ баатаршалга ...ыень мэдэрнэбди. Кос... ...энэ баатаршалгаяа ...Владимир Ильич ...түрэһөөр 100 жэлэй, ...ин революциин 52 ...һайндэрнүүдтэ зорюул... ...малшадшье социа... ...амжалтатайгаар бэелүүлжэ, шэнэ илалта түйлахаар тэмсэнэбди. Энэ жэлэйнгээ үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэжэ, гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые тушааха табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо уридшалан дүүргэхээр оролдонобди.

Үшөө саашань юу хэлэлтэйб. Замбуулинай захагүй дайдые шэнжэлхэ зорилготойгоор бүлэглэн ниидэжэ ябаһан баатар долоон хүбүүднай хараалһан программаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, түрэл Газартаа, түрэһэн нютагтаа элүүр энхэ, амжалтатайгаар бусахыень хүсэнэбди.

Д. ДАНЗАНОВА,
Ц. ЖИГЖИТОВА,
Баргажанай аймагай Аргатын совхозой 1 отделениин хонишод.

Асари ехэ амжалта

Совет гүрэнэй эрдэмтэд замбуулинай гүн гүнзэгые шэнжэлхэ талаар ехэ ехэ алхамуудые хэһэн байна. Мүнөө замбуулин соогуур «Союз» гэжэ гурбан томо онгосонууд аянщалжа ябана. Тэдэниие эрэлхэг зоримгой совет долоон космонавт жолоодожо, эрдэм шэнжэлгын урдань үзэгдөөгүй ехэ хүдэлмэри хэжэ байһандань бидэ омогорхон баясанабди.

Би юрын малшан хүнби. Тиигэбэшье эрдэм наукын асари ехэ хүгжэлтөөр ходол һонирхожо ябадагби. Мүнөө огторгой соогуур дэгдэн ниидэжэ ябаа манай эрдэмтэ космонавтнууд байгаалиие шэнжэлгын научна ехэ хүдэлмэри хэжэ байһандань бүришье ехээр омогорхожо байнаб. Парти, правительствынгаа даалгаһан ехэ даабариие амжалтатай дүүргэжэ, түрэл Газараа бусажа ерэхыень Хориин элдин талын бүхы малшадай зүгһөө юрөөнэб.

Б-Д. ЖАПОВ,
КПСС-эй гэшүүн, Хориин совхозой мал адуулагша.

ҺАЙН АЯНШАЛААД БУСАГ ЛЭ!

Хурдан түргэн гурбан онгосоор манай долоон баатарнууд замбуулинай гүн хизаараар табилуулжа ябанад. Ямар һонинтой бусагша ааб, хүбүүднай?..

«Американецуудай Һарада хүрэһэн хойно манайхин Газараа тойроод һаланагүй»,—гэжэ зарим охор ухаатан һанажашье магад. Тэрэмнай тиимэшье бэшэ хэн даа. Һара руу манай эрдэмтэд нэн түрүүн ракетэ эльгээжэ, тэрэнэй харагдадаггүй талые фото-зураг дээрэ буулгаа һэмнай. Совет вымпел хамагай түрүүн Һарада хүрөө бэшэ һаал?!

Газараа тойрожо ябахадаа, замбуулинай шэнэ-шэнэ нюусануудые нээжэ, шэнэ таабаринуудые тааха зорилготойбди. Энэмнай хожомоо холын ехэ алхамуудаймнай эхин гэжэ ойлгонобди.

Мүнөө тэндэ ябаһан долоон баатарнууднай Эхэ оронойнгоо, түрэл партиингаа тон шухала даабаринуудые дүүргэжэ ябана ха юм. Һайн аяншалаад түрэл Газартаа бууг лэ хүбүүднай!

Е. СОДНОМОВА,
Яруунын аймагай Эгэтын-Адагай дунда һургуулиин физикэ, математикын багша.

ТҮРҮҮШЫН АМЖАЛТА

Үнгэрһэн жэлнүүдтэ «Георгиевский» совхозой һаалиин фермэнүүд аймаг соогоо гээгдэнги гэжэ тоотой байһан юм. Һү һааха, гүрэндэ тушааха түсэб, даабаряашье зарим жэлдэ дүүргэдэггүй һэн.

Һүүлэй үедэ совхозой дирекци, партком, коммунистнууд, эдэбхитэдынь гээгдэлһээ гараха, дутагдалнуудаа усадхаха талаар яһала оролдолго гаргаа, ехэшье хүдэлмэри хээ. Гүүртэ, фермэнүүдтэ ажалай эмхидхэл зүбөөр табижа, социалис мүрысөө үргэнөөр, бодомжотой зүбөөр дэлгэрүүлжэ шадаа.

Тэрэнэйнь аша үрэ харагдажа эхилбэ. Мүнөө тус совхоз аймаг соогоо эгээн түрүүлэн, гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь гурба һараар урид дүүргэбэ. Ажахын бүхы фермэнүүд жэлэй эхинһээ хойшо түсэбэй ёһоор 4 мянган центнерэй орондо, мүнөө 4013 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда оруулаад байна.

Илангаяа Ашанга нютагай фермэ совхоз соогоо дэлгэрһэн мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана. Эндэхи түрүү һаалишад Е. Рахматулина, А. Черноскулова, Ц-Х. Цыдыпова, О. Жалсанова болон бусад һү ехээр һаажа, жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ тэмсэлдэ горитой хубита оруулаа.

Мүнөө совхозой фермэнүүд намартаа, мүн үбэлэй түрүүшын һаранuудта үнеэдэйнгээ һү шэмые нэгэшье доошолуулхагүй, жэлэй барагдатар түсэбһөө гадуур үшөө 300 центнерһээ бага бэшэ һү бэлэдхэлэй пунктда оруулха зорилготой.

В. АБИДУЕВ.
Хориин аймаг.

Ардасаанай леспромхозой хүдэлмэришэдэй дунда багша Ленинэй алдарта ойн хүндэлэлэй мүрысөөн улам үргэдэжэ байна. Энэ мүрысөөндэ тракторист Юрий Палков эрхимлэжэ, үдэр бүриингөө даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Юрий Палков.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

МАЛШАДАЙ ХУБИТА

Республикын ажахынуудай — колхоз, совхозуудай малшад баянголойхидой үүсхэл дэмжэн, оролдосотойгоор малаа шахажа байна.

Бэшүүрэй аймагай Хёлгын совхоз үбэлэй үедэ малаа таргалуулха талаар арга боломжонуудаа тодорхойлно. Илангаяа Билютын фермын дүй дүршэлтэй гахайшад И. Гордеева, Б. Ефимова гэгшэд 1000 гахай шахажа байна. Гахайнуудайнь толгой бүхэн дунда зэргээр 2 центнер шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушаагдаха юм.

Тус совхозой үниинэй малшад И. Перевалов, П. Унагаев үнгэрэгшэ зунай үедэ хашараг бурууннуудые адуулжа, сүүдхэ бүхэндэ толгой бүриинь шэгнүүрые дунда зэргээр 770 граммаар нэмээгээ. Мүнөө энэ намарай үедэ таряа, ногооной үзүүр дээрэ бэлшээжэ һайса таргалуулна.

Тус совхозой эрхим тугалшан В. Баженова зургаан һаратай тугалнуудые адуулжа, сүүдхэ бүхэндэ толгой бүриинь шэгнүүрые 580 граммаар нэмээгээ.

Хонишон Л. Ефимов байгша ондо 100 хониһоо 97 хурьга түлжүүлжэ, бултыень томо болгобо. Мүнөө хониной байра, хашаа, хорёо өөрөө дулаалжа байна. Нэгэшье хони үхүүлэнгүйгөөр 100 хониһоо 100 хурьга абахаб гэжэ Колхознигуудай бүхэсоюзна съездын урда тээ мэдүүлнэ.

И. БОРИСОВ.

ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Захааминай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшад аймагайнгаа Баян-Голой совхозой малшад болон мэргэжэлтэдэй үүсхэлые нэгэн дуугаар һайшаагаад, энэ жэл соо гүрэндөө мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэбые октябрь һарада дүүргэхэ гэжэ шиидээ һэн. Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө намартаа адууһа малаа һайнаар бэлшээжэ захалһан байгаа.

Эндэхи малшад абаһан уялгаяа амжалтатай дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ: байгша ондо гүрэндөө мяха худалдаха түсэбөө болзорһоонь 80 хоногоор урид дүүргээ. Түсэбэй ёһоор жэл соо 1800 центнер мяха худалдаха ёһотой байбал, октябриин 9-нэй байдалаар мяханай комбинадта 1826 центнер тушааба. Тушаагдаһан малайнь олонхинь тарган сэгнэлтэтэйгээр абтаа.

Колхозой һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд байгша оной түрүүшын 9 һара соо гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Тиихэдэ колхозой хонишод энэ жэл соо нооһо худалдаха түсэбөө 150 процентдэ хүргэһэн байна.

Тус колхозой малшад жэлэй дүүрэтэр үшөө 400 шахуу центнер мяха түсэбһөө гадуур худалдаха зорилготой. Тиимэһээ мүнөө ажахыдань 120 толгой эбэртэ бодо мал шахалганда табигдаад, һайнаар эдеэлүүлэгдэжэ байна.

Д. ДАШИЕВ,
аймагай хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин зоотехник.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

СОВЕТ-ВЬЕТНАМ ХЭЛСЭЭН

Совет-вьетнам хэлсээнүүд октябриин 14-дэ Кремль соо эхилээ.

Тэрээндэ:

Совет талаһаа—КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр А. П. Кириленко, бусад тусхай тушаалта хүнүүд;

Вьетнам талаһаа—ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министр нүхэр Фам Ван Донг, ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй правительствын Премьер-Министрэй орлогшо нүхэр Ле Тхань Нги, ПТВ-гэй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат, ДРВ-һээ Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд нүхэр Нгуен Тхо Тян болон бусад хабаадана.

Вьетнам ханинар хадаа ПТВ-гэй ЦК-гай, ДРВ-гэй правительствын, бүхы вьетнам арадай зүгһөө КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй правительствада, бүхы совет арадта халуун амаршалга дамжуулаа, коммунизм байгуулгада амжалтануудые түйлахыень хүсөө, американ эзэрхэг түримхэй ябуулгые сухарюулан сохилгодонь, ДРВ-дэ социализм байгуулгадань вьетнам арадта совет арадай үзүүлһэн туһаламжын түлөө КПСС-эй ЦК-да, Советскэ правительствада гүнзэгы ехэ баясхалан хүргэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ. Замбуулиние шэнжэлэн мэдэлгэдэ шэнэ, элитэ ехэ амжалта түйлаһантайнь —совет космонавтнуудай бүлэг олоороо ниидэһэнтэйнь дашарамдуулан, совет хүтэлбэрилэгшэдые, бүхы совет арадые тэдэнэр халуунаар амаршалаа.

Вьетнам арадта, дэлхэйн бүхы коммунис хүдэлөөндэ хүндэ гээгдэлэй болоһон—ПТВ-гэй ЦК-гай Түрүүлэгшэ, ДРВ-гэй Президент Хо Ши Минэй наһа бараһан тушаа гүн ехэ шаналалаа совет хүтэлбэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай, Советскэ правительствын ба бүхы совет арадай зүгһөө мэдүүлээ. Тэдэнэр совет арадта вьетнам ханинарай хүргэһэн амаршалгануудай ба һайниие хүсэһэнэй түлөө халуун баясхалан хүргэжэ байһанаа элирхэйлээ. Вьетнамай Ажалшадай парти Хо Ши Минэй захяа заабаринуудые шууд сэхээр дүүргэхэ гэжэ этигэжэ байһан тухайгаа мэдүүлээ. США-гай империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлдэ, ДРВ-дэ социализм байгуулгадаа шэнэ амжалтануудые түйлахыень вьетнам арадта хүсөө.

Хоёр ороной хоорондохи аха дүүгэй харилсаа, КПСС-эй ба ПТВ-гэй, Советскэ Союзай ба Вьетнамай Демократическа Республикын хоорондохи харилсаа холбоо саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудые хани халуун, үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн хэлсээнэй үедэ зүбшэһэн байна.

Хэлсээн үргэлжэлүүлэгдэхэ. (ТАСС).

Н. В. Подгорный Финлянди орохоёо мордобо

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный Финляндиин Республикын Президент Урхо Кекконенэй уряалаар Хельсинки орохоёо октябриин 14-дэ Москваһаа мордоо.

А. П. Кириленко, К. Т. Мазуров, В. В. Гришин, П. Н. Демичев болон бусад Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэһээ Н. В. Подгорные мордохуулаа.

Н. В. Подгорный Финляндида ерэбэ

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный албанай хэрэгээр Финляндида ерэбэ. Финляндиин Республикын Президент У. К. Кекконен, ороной бусад хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад Хельсинкиин аэродром дээрэ хүндэтэ айлшаниие угтаа.

Хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ

Совет литературые хүгжөөлгэдэ элитэ ехэ габьяатай, үрэ ехэтэ ниитын ажал ябуулга хэһэнэйнь түлөө, дала наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, уран зохёолшо Сурков Алексей Александровичта Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгохо, Ленинэй орден ба «Хадуур ба балта» гэжэ алтан медаль барюулха гэһэн Указ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум гаргаа.

(ТАСС).

КПСС-эй РАЙКОМҺОО МЭДЭЭСЭНЭ:

ПЛЕНУМ БОЛОБО

КПСС-эй Баргажанай райкомой пленум hаяхан боложо, партийно-политическэ мэдээсэл hайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэг-дэбэ.

Энэ шухала хүдэлмэри аймагай партийна организацинуудаар hүүлэй үедэ бага зэргэ hайжаржа байна гэжэ пленум дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Коммунистнууд болон партийнабэшэ нүхэд парти болон правительствын шиидхэбэринүүд тухай, орон дотор болон хилын саана боложо байhан hонин тухай саг үргэлжэ мэдээсэнэ.

Аргатын, Гааргын совхозой «Иркутсклесстрой» трестын Баргажанай СМУ-гай партийна организацинууд политинформаторнуудаа дахин хаража үзөөд, hайн бэлэдхэлтэй, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха дүй дүршэлтэй нүхэдые томилбо. Тэдэнэр бүгэдэндэ тусхай участогуүд даалтагданхай.

Тиихэдэ Баргажанай, Дэрээнэй совхозуудай, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой партийна организацинуудта политическэ мэдээсэл hайжаруулха тухай асуудал коммунистнуудай суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн, политинформаторнуудай семинар үнгэргэгдэhэн байна.

Зүбшэн хэлсэhэн асуудалаараа пленум дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

ЗОРИЛГОНУУДАА ЗҮБШЭБЭ

КПСС-эй Баргажанай райком пропагандистнуудай семинар hаяхан үнгэргэбэ. Марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалха hургуулинуудай пропагандистнар секцинүүдтэ таhаржа, политическэ экономи, философиин асуудалнуудаар лекцинүүдые шагнаба.

hүүлээрнь тус семинарта эхин hургуулинуудай, комсомолой гэгээрэлэй пропагандистнууд уригдажа, hуралсалай шэнэ жэлдэ шиидхэхэ зорилгонуудаа зүбшэн хэлсэбэ.

Д. ГЫРГЕНОВ.

ХААНАШЬЕ ХАМААРАЛГА ХЭРЭГТЭ

Тугал, буруу тууха, малай байрануудта барилгын модо, шэл, хадааhа, хиршинсэ абаашаха, заhабари хэхэ, hэльбэхэ, дулаалха, поли дээрэхи hолоомо суглуулха даабари абаhан хүнүүд колхозой правлениин түрүүлэгшын кабинедhээ гаражал байна. Ургаса хуряалгын дүүрэнтэжэ, хамаг анхаралаа малай үбэлжэлгэдэ зорюулжа байhаниинь парткомой секретарьташье ороходо баhал мэдэгдэнэ. Залуухан хүбүүн басаган хоёрто Владимир Цыденжапович Санжиев заабари үгэжэ hууна: «Түрүү бэшэгээ Устав сахилгаар. Тиигээд малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл тухай. Шангахаар лэ, шүүмжэлэлтэйгээр газетээ гаргаха юм»

— Иигэжэл байнабди даа. Нэгэнэйнь хойно гаража ядаhаар бай таршни, нүгөөдэнь хүрэжэ ерээд байха,—гэжэ нүхэр Санжиев хэлэнэ.—Хартаабха, зелёнко, овощ, намарай паар, таряа сэбэрлэлгэ—ажал хүдэлмэримнай үшөөл захагүй. Теэд саг орой болоно, мал үбэлжөөндөө буужа, байра байдалыень бэлдэхэ саг тулаа. Үнэндөө хадаа энэ хүдэлмэри захалhаар үнинэй зомди. Мүнөөл энээхэн үедэ нэгэ дахин hайсахан шалгалжархиха хэрэгтэй болоод байна. Тиигээгүй hааш, зарим нэгэн гэдэргээ таталдаха, унжагайрха—мэдээтэй гүб даа, олонойхи. Энээхэн үедэ газетэ гаргажархиха саг ерэбэ. Редколлегиин гэшүүдтэй хөөрэлдөөд гаргабаб.

Тиигээд парткомой секретарь мүнөө жэлэй малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэрые партийна хиналта доро абаhан тухайгаа, ямар юумэнүүдэй хэгдэжэ, юунэй үшөө бүтээгүй байhан тухай хөөрэнэ. Манай ерэхэ үбэлжэлгын түбэгтэйхэн байха байhаниинь бүри зун эли болоhон юм. Нёдондонойхидол адли элбэг үбhэн, зелёнко, силос, hолоомон, талха таряан гэжэ байхагүйнь эртэнhээ мэдээтэй болошоо.

Иимэ ушарай тохёолдоод байхада, партком август hарын hүүл багаар тусхайта партийна суглаа татажа, ерэхэ үбэлжэлгые яажа үнгэргэхэ тухай асуудалые зүбшэн хэлсэhэн байгаа. Энэ шухала асуудал али бүхы талаhаа харагдажа, тодорхой шиидхэбэри абтаа hэн. Зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхадаа, агитаторнууд, политинформаторнууд энэ шухала хэрэгтэ колхознигуудай анхаралые хандуулжа, бултанай оролдолго хэшээлые зүбөөр шэглүүлжэ шадаhан байна. Хамагай түрүүндэ сабшалтай газараа дууhан хиргаабди, бэшэ сабшаха ногоон үгы гээд тэжээл бэлэдхэлые зогсоохогүй, хагдаржа захалhан, хагдарhаншье ногоо сабшажа, үбhэ хуряалгые сентябрь hарын дүүрэтэр үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидхэгдээ hэн. Сабшалан дээрэhээ 10 мянган центнер хүрэхэгүй тооной үбhэн абтаад, саашадаа юумэн бирахаяа болигдоод байгаа. Тиихэдэнь таряалан дээрэ ургаhан ногоо суглуулжа эхилээ hэн. Тэрээнэй ашаар 3.000 шахуу центнер үбhэ нэмэжэ абаба. Коммунистнуудай хэлсэhэнэй ёhоор, зунай hүүлшын, намарай эхин hарануудта адууhа малаа hайнаар бэлшээхэ, атарлуулха хэрэгтэ малшад, мэргэжэлтэдэй гол анхарал хандуулагдаа. Таряа хуряалгада ябагшад сохигдоhон hолоомоёо гээлтэ хоролтогүйгөөр суглуулжа абахын тула хамаг оролдолгоёо мүн лэ гаргаба.

...Михайловкын хойто тала шэнги иимэ нэмжээ үргэн поли Захааминай аймагта үгы юм. Түрэл бүхэнэй мал hүрэг hүрэгөөрөө эндэ атарлан бэлшээжэ ябахань харагдана. Полиин дундуур хорёологдоhон hолоомоной hүринүүд тобойлдоно. Намарай паар хахалжа ябаhан тракторнууд урагша хойшоо мүлхинэд. hүрэг үхэрэй хажууда ерэбэбди. Сонхой гэжэ газарай зунай бэлшээрнhээ мүнөөдэр нүүжэ ерэhэн Корнил Корнапов малаа бэлшээжэ ябаа.

— Хабар хараа бэлэйт даа. Хэр болоо гэжэ hананат, Владимир Цыденжапович? — гэжэ малшан парткомой секретарьта хандана.

— hайн болоо байна даа. Танигдахаар бэшэ болотороо түлжөө.

— Эгсэ дүрбэн hара боложо ерэбэбди. Хошоод центнер татаха бэзэ даа. Хабар зургаа-долоон hаратай тугалнуудые тушаажа абаа hэмди. Дунда зэргээр далаад килограммтай hэн,—гэжэ малшан омогтойгоор хэлэнэ.—Яhалашье мяхажаа. Тиигээд мүнөө таряанай узуурта ябахадаа hайсахан таргалха бэзэ.

КПСС-эй гэшүүн Илларион Яньковой үбэлжэдэг Вордошын байрада ерэхэдэ, хонидой байрын хушалта хуу татагдажа ангайшанхай, ехэл хүдэлмэри хэгдэжэ байhан хэбэртэй.

— Байраяа hандаргажархёод лэ hуужа байнабди. Хушалтань муудаа, хёосоор хоёрдохи хана хэжэ, хибэдэhэ досоонь адхаагүйдэ дулаа барихаяа болёо юм,—гэжэ Илларион Иванович хэлэнэ.—Партийна суглаанай шиидхэбэри дүүргэгдэжэ байнал даа, нүхэр секретарь. Иигэхэл гэлсээ бэлэйбди даа. Нёдондонойхидол шанга хүйтэн үбэл болоо hаань, «хүйтэн маннис яахаб» гээд hууха бэшэ ха юмбибди.

Хүхюун хүн янзатай. Хонидоо hайса таргалуулха зорилготой «hүүлшынгээ угзаралга» хэжэ байhан тухайгаа хониншон хөөрэнэ.

В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе эрхимээр тэмдэглэхын тула 1970 ондо урдаа ямар зорилго табижа байhан тухайгаа до:

— Таба-зургаан ж... раалан зуунhаа зууе а... аад, угайдхадаа, иимэ... тожо байхагүй зо... Тиимэ гү, Дулма аха... хүдэлдэг Дулма Аюш... дана...

Захаамнинай аймаг... нэрэмжэтэ колхозой а... тэ, отарада хүрэхэд... бэлшээри дээгүүрэны... правлени, парткомдо... до, хүнүүдэй хамаг... ерэхэ үбэлжэлгэдэ, ... хэлдэ сүм зорюулагда... хала хэрэгые комму... гойлон, ёhотойл «h... галта», «hүүлшы... хэжэ байhаниинь энд... даа.

Намар, үбэлэй hара... шахая, тордке гэ... Баян-Голой совхозой... хэл гаргажа, энэ кол... hая малай шахалга ... хэ тухайгаа бодомж...

Д. ЦЫР...

ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ hАЙНААР БЭЛДЭНЭ

Цырен Будаевич Дашиев Улаан-Үдын аймагай «Улаан-Оронго» колхоздо хонишоноор хүдэлжэ эхилhээр тиимэшье удаан болоогүй. Хэды тиимэ байбашье hаа, нүхэр Дашиев хонидоо намарай үедэ hайнаар бэлшээн таргалуулхын тула ехэтэ оролдоно. Мүнөө отарын хонишод малайнгаа үбэлжэлгэдэ hайнаар бэлдэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хонишон Цырен Будаевич Дашиев. 2. Хонид бэлшээридэ.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

Экономическа реформын бодото б...

ЭМХИТЭЙ hАЙНААР, НАРИН НЯГ...

Промышленностьда ажахын шэнэ реформо бэелүүлжэ эхилhэнhээ хойшо дүрбэн жэл гүйсэжэ байна. Энэ хугасаада зарим тэды дүй дүршэл олгогдоо, түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримай булюу hайн байhаниинь тодорхойлогдоо. Тиихэтэй хамта тэрэнэй экономическа талаараа ехэ арга боломжотой байhаниинь элирээ. Промышленна предприятинуудай дүй дүршэлые хэрэглэн, барилгада ажахын реформо бэелүүлхэ зорилго мүнөө табигдаба.

Партиин ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй байгша ондо батлан абаhан «Капитальна барилгые түсэблэлгэ нарижуулан hайжаруулха, барилгын үйлэдбэриие экономическа талаар hайнаар урмашуулха тухай» тогтоол арадай ажахын энэ шухала hалбариие түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулха хараа замуудые заажа үгэбэ.

Барилгын экономическа ашаг үрэ hайжаруулха, шэнэ барилгануудые ашаглалгада түргэнөөр тушааха, барилгын үйлэдбэриие ашаг олзо үгэдэг hалбари болгохо тухай эрилтэ табигдаа. Парти, правительствын хараалhан зорилгые бэелүүлхын тула бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэриие олон шаглалтайгаар үнгэргэхэ, тиихэтэй хамта арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ, жэгдэ hайнаар, ашаг үрэтэйгөөр хүдэлхэ асуудалда гол анхарал хандуулха шухала болоо.

Ажахын реформо бэелүүлхэ, хэрэгтэй бэлэдхэл хэхэ хэмжээнүүд манай Буряадай барилгын управленидэ хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ эхилбэ. Энэ бэлэдхэл эмхитэй hайнаар, нарин нягтаар бэелүүлбэл, ажалай түрүүшын горитой алхам хэгдэхэ гэжэ бидэнэр hайн ойлгонобди. Промышленна предприятинуудай дүй дүршэл юу харуулааб гэхэдэ, hайн бэлэдхэл хэhэн, арга боломжоёо элирүүлhэн коллективүүд шэнэ гуримда ороходоо hайнаар ажаллажа, экономическа hайн дүн түйлажа байна. Тиимэhээ манай управленидэ бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэри хараалагдаhан түсэбэй ёhоор хэгдэжэ эхилээ.

Шэнэ гуримда ороhон барилгын организацинуудай ажал хадаа бэлэн болгогдоод, ашаглалгада тушаагдаhан объектнүүдэй зэргээр сэгнэгдэхэ юм. Энэ гол эрилтые хараадаа абан, нэн түрүүн түсэб зохёолгые нарижуулан hайжаруулха гэжэ оролдогдоно. СМУ-нуудай, участогуудай хэхэ хүдэлмэри түсэблэхэдөө, мүн барилга эрхилхэ захил абахадаа, шэнэ барилгануудые хэрэгтэй бүхы материалаар хангаха гэhэн шанга эрилтэ табигдадаг болоо. Тиигээгүй hаа, барилга олон шалтагаанhаа, жэшээлхэдэ, проектын муугаар табигдаhан, хэрэгтэй материалай саг соогоо асарагдаагүй дээрэhээ hаатаха, саг соогоо ашаглалгада тушаагдахагүй байна.

Иимэ эрилтэ табихада шухала зорилго бэелүүлэгдэнэ. Захил хэгшэд бүхы талаараа баримталагдаhан проект тушаана, барилгада хэрэгтэй материалаар хангагдажа, хараалагдаhан болзор соогоо дүүргэгдэнэ. Нүгөөдэ hайн талань гэхэдэ, барилгын организацинуудай хүдэлмэри сэгнэн тодорхойлхо арга олдоно. Барилгын организацинуудые материальна урмашуулхын тула ашаглалгада тушаагдаhан объект, шэнэ барилганууд хараада абтана гээшэ.

Манай управлени энэ талаар түрүүшын горитой алхам хээ. Управлениин бүхы организацинууд барилга дүүргэжэ тушааха энэ жэлэй түрүүшын хоёр кварталай, мүн технико-экономическа даабарияа дүүргэhэн байна. Тиигэжэ Буряадай барилгын управлени СССР-эй Промышленна барилгын министерствын болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртөө бэлэй.

Харин түсэбөө hайнаар зохёодог болообди, энэ талаар тогтоол соо табигдаhан эрилтэ дүүргэнэбди гэжэ хэлэхэ болоо hаа буруу. Түсэбтэ оруулагдаhан барилгын болзор hунааха, барилгые унжагай ноёшоор хэхэ ушар үшөө хүсэд усадхагдаагүй байhаар. Судна бүтээлгын заводой ухибүүдэй саад лимидээр хараалагдаhан материал, мүнгэ зөөреэр дуталдажа, саг соогоо ашаглалгада тушаагдабагүй. Октябрьска районой 6-дахи кварталдахи, Советскэ райондохи 80—80 байратай гэрнүүдэй барилга газар дорохи элдэб лини, утаhа татаха, хэрэгтэй талмайн хуушан гэрнүүдhээ сүлөөлэгдөөгүй дээрэhээ унжагайржа байнхай.

Эдэ бүхы дутагдал барилгашадай ажалда ехэ hаад ушаруулна. Хэрэгтэй проектно-сметнэ документнүүдээр хангагдаагүй, барилга эрхилхэ талмайн тодорхойлогдоогүй объектнүүдые түсэбтэ оруулхань ехэ буруу гээшэ. Зарим иимэ объектнүүдэй урданай түсэбтэ оруулагдаад, мүнөө хүрэтэр хэрэгтэй материал, мүнгэ зөөреэр хангагдаагүй ушарhаань ерэхэ 1970 оной түсэб табилгада горитой бэрхэшээл тохёолдоод байна.

Экономическа хүдэлмэри эрхилхэ хоёрдохи гол шэглэл юуб гэхэдэ, управлениин барилгын организацинуудта үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ хэрэг нарижуулан hайжаруулагдажа, ажахын тооео үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Мүн ажалые эрдэм ухаанай заабаряар эмхидхэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо. Энэ талаар барилгын комбинадта хэгдэжэ байгаа хүдэлмэриие hайшаамаар. Комбинадай экономическа лаборатори үйлэдбэриин ямар дутагдалтайе элирүүлжэ, тэрэниие усадхаха арга зам тодорхойлно. Тиигэжэ гэрэй детальнуудые үйлэдбэрилхэ поточно арга, түсэб зохёолгын график гэхэ мэтэ хэрэглэгдэдэг болоо. Шэнэ арга комбинадта үргэнөөр хэрэглэгдэжэ, гэрэй барилга урданайхиhаа 60 хоногоор урид дүүргэгдэжэ эхилээ.

Барилгые оньhоо... механизмын хүсөөр хү... гэхэ гээшэ ехэ шухала... туhатай техникэ бү... рэглэхэ, мини байл... хихо хэмжээн абтаад... байна. Бага механизац... дэдэг хэрэгсэлнүүдые ... ниин мэдэлдэ үгөөд, ... хэрэглэхэ, техническ... эмхидхэхэ, тиигэжэ ба... гаар ехэ ажал дүү... шиидхэгдэжэ байна.

Шэнэ барилга эрхи... дэхэ, hуури табиха ... ажал хүндэ хүшэр ю... гуримшуулхын, түргэ... хихо хэмжээн абтаж... свавaторай машинис... свалай жолоошоднoo ... плексно бригаданууд ... захалаа.

Предприятинуудай ... хижүүлхэ, үйлэдбэри... жонуудые аша туhата... хэ асуудал шиидхэлгэ... лөө үзүүлжэ байна. ... СМУ-да, механизаци... гэр барилгын комбина... дэм ухаанай заабари... сэб бодотоор бэелүүл... Энэнь hайн үрэ дүн ... хи СМУ-гай бари... эхилхын урда hайн ... юм. Барилгын бүхы ... раалан, зохёогдоhон ... бүтээнэ. Бригада бүх... тусхай участогтай. ... ажалай түлөө түл... шагналгын гуримай ё... Ажалаа иигэжэ эм... ганса 3-дахи участо... 11.597 түхэригэй ... мүн барилгын болз... шанарыень hайжаруу...

Ажалаа эрдэм ух... эмхидхэхэ дүй дүрша... нидэ бии болоо. Ажа... тэрүүлhэн, тоо бүри... дэг коллективүүд hай... руулна гэжэ энэ дүй ... рүүлбэ. Ажахын тоос... даhан бригада, участ... лион үлүүтэй түхэри... материал алмаhан, ... шанартайгаар бүтээ...

Барилгада ажахы... лүүлхэ бэлэдхэлэй ... шэглэл юуб гэхэдэ, ... машуулга зүбөөр хэр... болоно. Мүнөө манай... урмашуулга мүн лэ... Харин шэнэ гуримда... ниие бүри hайнаар, ... хэрэглэхэ шухала. 19... лениин барилгашад 19... хэригэй гол фонднуу... тушаажа, тэрэнэйнгэ... мянган түхэригэй ша... Тэрэнь бүхы сали... процент болоо. 1968 ... лион түхэригэй фон... 320 мянган түхэри... бүхы салин хүлhэнэй ... шан болгон барюулаг...

Материальна урма... хэрэглэхэ гээшэ ехэ ... Шэнэ барилга хар... болзор соонь ашаглал... түлөө ганса шан бари... барилгын шанар, ба... алмаhан, шэнэ матери... барилгашад шанда х...

Түсэблэлгын боло... урмашуулгын шэнэ гу... тула бэлэдхэл бүхы ... наар хэхэ шухала. ... соо зарим асуудал, то... тушаа тогтон хэлэбэ... тив бэлэдхэлэй хэми... экономикоёо шэнжэл... лэдбэреэ хүтэлбэри... онол арга бэдэрэн ху... hээ энээгээр бэлэдхэ... хагүй, шэнэ шэнэ ш... хойлолго хэтдэжэ ба... боломжонуудаа ... hайнаар хэрэглэхэ ... рилгашадай шухала ... хой.

Ю. С...
Буряад...
управлениин ...
экономическа таhаг...

Колхознигуудай бүхэсоюзна съездые угтуулан

ХҮДӨӨ ТОСХОНУУДАА ГОРОДОЙ ТҮХЭЛТЭЙ БОЛГОЁ

БАЙГША ОНДО, август hарын эхеэр Казань хотодо Россиин Федерациин хүдөөгэй барилгашадай семинар боложо, тэндэ колхозуудай түб тосхон hууринуудые болбосон түхэлтэй, городой шэнжэтэй болгохо асуудал зүбшэн хэлсэгдээ hэн.

Энэ зүблөөндэ манай республикын түлөөлэгшэд хабаадалсаhан байна.

Зүблөөнэй түрүүшын үдэр РСФСР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо И. А. Бахтин, Татарай АССР-эй хүдөө ажахын министрэй орлогшо В. М. Усачёв, «Росгипросовхозстрой» институдай главна архитектор Б. А. Махонько болон бусад элидхэлнүүдые хээ. Мүн Белоруссиин, Эстониин түлөөлэгшэд өөhэдынгөө дүй дүршэл тухай хөөрөө.

Хоёрдохи үдэрынь зүблөөндэ хабаадагшад Высокогорско районой «Серп и Молот» колхозой түб тосхондо хэгдэжэ байhан шэнэ барилгануудые ошожо хараа. Энэ колхоз Казань хотоhоо 45 модоной газарта байдаг. Колхоз гол түлэб ороо hо таряа ургуулдаг юм. Энэ ажахын түб тосхондо дүтэлжэ ерэхэдэ айхабтар ехэ барилгын хэгдэжэ байhаниинь абаhаар обёорогдоно. Хаа хаанагүй автокранууд өөдөө ёдойлдоно. Барилгын элдэб оньhон түхеэрэлгэнүүд харагдана. Машина техникын хүнхинөөн, хүнүүдэй эршэтэ ажалай охин замханагүй. Манай эндэ хүрэжэ ерэхэдэ, барилга дээрэнь 950 хүн хүдэлжэ байгаа.

Тус колхозой түб тосхониие болбосон гоё, городой түхэлтэй болгохо, шэнээр бариха шиидхэбэри 1967 ондо абтажа, энээниие барилгын түрүүшын туршалгын жэшээтэ тосхон болгохо гэhэн байгаа бшуу.

1968 ондо энэ тосхоной барилгада 597,7 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэгдээ. Байгша ондо тэндэ 4 миллион түхэригэй барилга хэгдэхэ юм.

Татарай хүдөөгэй барилгын управлениин, «Татарстрой» нэгэдэлэй организацинууд, мүн Татарай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи харгы барилга, заhабаринтын управлени, «Союзэтатгаз» гэхэ мэтэ барилгын хэдэн ондоо трестнүүд эндэхи барилгын ехэнхи хүдэлмэриие хэнэ. Организаци бүхэндэ хэды шэнээн хүдэлмэриие ямар болзор соо хэжэ дүүргэхэб гэжэ тодорхой даабари үгтэнхэй.

«Серп и Молот» колхозой зон энээнhээ урагша долоон ондоо тосхонуудта таража hуудаг байгаа. Тиимэhээ колхознигуудай гуйлтаар эндэ түрүүн «Таттипросельхозстрой» институдай хүдэлмэрилэгшэд бүхы талаhаань шэнжэлэлгэ хэжэ, ямар барилга хэхэб, тэрээндэ хэды шэнээн гаргаша хэгдэхэб гэжэ хуу тоолоhон байна. Тиигэжэ түб тосхониие тусхай томодхогдоhон агрогород болгохо, тэрэнэйнь хажууда хамhабариин үшөө нэгэ поселок бариха гэжэ шиидхэгдээ. Харин үйлэдбэриин барилгануудые (үхэр малай байра, элдэб склад, трактор, машинын гараж, мастерской гэхэ мэтые) тосхонhоо газаа тэг гаргажа барихаар хараалаа.

Энэ тосхониие шэнэдхэн барихын урда тэг hайн тааруу проект табиха конкурс соносхогдоо hэн. Тэрэ конкурсын дүнгөөр Казаниин инженерно-барилгын институдай зохёоhон проект hайшаагдажа абтаа.

Тиихэдээ хүн зоной эрилтые хараада абажа, 13 ондоо янзын түхэлэй гэрнүүдые бариха гэжэ шиидээ. Мүнөө эндэ нэгэ байратай гэрнүүдhээ эхилээд, 16 байратай гэрнүүд хүрэтэр баригдана. Мүн гэр бүхэндэнь компатонуудынь олон ондоо байха. Зарим гэрынь нэгэ-хоёр компатотой, нүгөөдүүлынь дүрбэ-табаншье компатотой байха. Гэрнүүдынь тиимэшье үндэр бэшээр, гол түлэб нэгэ, хоёр дабхараар баригдана. Колхознигуудай байха эдэ гэрнүүд городойхиhоо нэгэшье дутуугүй, досоотоо хүйтэн, халуун уhатай, хүнэй бэеэ угааха ваннатай, газаар эдеэ хоол шанадаг түхеэрэлгэтэй байха юм. Малша, таряаша зоной эрилтые хараада абажа, эдеэ хоол хадагалха зохид подвалтай, түлеэ залhаа хэхэ, үхэр мал оруулха сарай, дал гэр бүхэнэй хажууда түхеэрэгдэхэ, онош, үрэ жэмэс тариха саад болон бууса шадархи газар таhалагдажа үгтэхэ байна. Энэ город соонь ниитын бэни баригдаха юм.

Ойрын хоёр-нагэн жэл соо хүдөөгэй энэ шэнэ город соо колхознигууд хамта 12 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай 172 байра абаха байна. Мүнөө 80 байрань бэлэн болоо шахуу, досоохинь гоёогдожо байнхай.

Байрын гэрнүүдые барихын хажуугаар городой захада үнеэдэй хоёр байра, тугалай хашаа, буруу, хашараг хааха дал баhал баригдажа эхилээ. Фермэ дээрэхи ехэнхи хүдэлмэри оньhожоруулагданхай байха болоно. Гэрнүүдые халуун уhаар дулаасуулха котельнэ, нэгэ доро 25 автомашина оруулха гараж, оньhожоруулагдаhан мастерской, овощ болон эдеэ хоолой бусад зүйлнүүдые хадагалха складуудынь баригдажа захаланхай.

Шапшинка гэжэ годой эрьедэ үдхэн ногоон ой модо, бургааhанай хажууда колхозой контор, 90 үхибүүдэй байха саад-ясли, больница, мүн хүн зоной эрилтэ хангаха (гутал, хубсаhа оёхо мастерской, үhэ заhаха парикмахерска гэхэ мэтэ) комбинадай дүрбэн дабхар байшан бодхоогдожо байна.

Эндэhээ холо бэшэхэнэ буржагар ногоон аглаг ой модотой тужа соо 400 хүнэй hууритай гоё hайхан соёлой байшан бодхоогдохо юм. Зунай халуунда хаташадаг Шапшинка гол хаагдажа, уhаниинь дээшээ 9 метр үргэгдэхэ, хабтагар ехэ сөөрэм бии болохо. Энээнэйнь эрьедэ спортсменүүдэй hорёо, наада үнгэргэхэ стадион баригдахаар хараалагданхай.

Энээнhээ урагша хура бороогой ороходо тосхоной үйлсөөр ябагаар, мори, машинааршье ябаха аргагүй шабар шабха болошодог hэн. Мүнөө эндэ 22 мянган дүрбэлжэн метр үйлсэ, ябаган хүнэй ябаха тротуар асфальтаар хушагдахань.

Үхэр мал бэлшээридэнь тууха, асарха харгыгаар, фермын газаагуурхи талмай дээрэ ходо хуурай байхынь тула жэжэ шулуу адхаха байна.

Эдэ бүхы хүдэлмэриин хэгдээд, барилгынь дүүрээд байхада гоё hайхан, ёhотойл болбосон городой түхэлтэй тосхон болохо юм. Эндэхи барилгын хүдэлмэриие хараалагдаhан болзор соонь дүүргэхэ хэрэгтэ КПСС-эй Татарай обком, Министрнүүдэй Совет саг үргэлжэ анхаралаа табижа, ходо хинан шалгажа байдаг.

Татарай АССР-эй «Серп и Молот» колхоздо хэгдэжэ байhан энэ дүй дүршэлые манайшье Буряадай республикада хэрэглэжэ болохоор гэжэ hанагдана. Юуб гэхэдэ, hүүлэй жэлнүүдтэ манай колхозуудта байрын, үйлэдбэриин элдэб барилганууд яhала ехэ хэгдэдэгшье hаа, тэдэнь мүнөөнэй эрилтэдэ тааранагүй, ямаршье проектгүйгөөр хэгдэнэ. Олонхи барилгаяа модоор хэхэдэнь удаан болонгүй хуушаршана.

Тиимэhээ саашадаа колхозуудай түб тосхонуудые шэнээр бариха, городой түхэлтэй болгоходоо, Татарай АССР-тэ хэгдэжэ байhандал адляар хэхэ шухала гэжэ hанагдана. Энээниие гансахан колхоз өөhэдөө хэхэ гээд найдаад hуухагүй, тэрэниие республикын дээдэ органуудай хиналта, хүтэлбэрилгэ доро абаха, ехэнхи хүдэлмэриинь республикын бүхы барилгын организацинуудта даалгаха, тэдэниие барилгын элдэб хэрэгсэл, материалнуудаар, мүнгэ зөөреэр гүйсэд, таhалгаряагүйгөөр хангаха шухала. Тиигээгүй hаа, түб тосхонуудые шэнэ түхэлтэй болгохо асуудалые ганса хан колхозой хүсөөр шиидхэхэнь бэрхэтэй.

Тээсгэн энэ асуудал республикын Хүдөө ажахын министерствэдэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, энээниие хүсэндэнь хүргэхэ хэмжээнүүд хараалагдаа. Тиигэжэ эгээн түрүүн Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой түб Хушуун-Үзүүр тосхониие тиимэ туршалгын жэшээтэ шэнэ түхэлэй хүдөөгэй город болгохо зорилго табигдаа. Тэрэнэй удаа Эрхирэгэй совхозой түб тосхониие шэнэдхэн бариха түсэб табигдажа байна.

В. СОКОВИКОВ,
Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министерствын дэргэдэхи колхозуудай барилгын таhагай начальник.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Татарай АССР-эй Высокогорско районой «Серп и Молот» колхоздо баригдаhан хоёр квартиратай хоёр дабхар гэр.

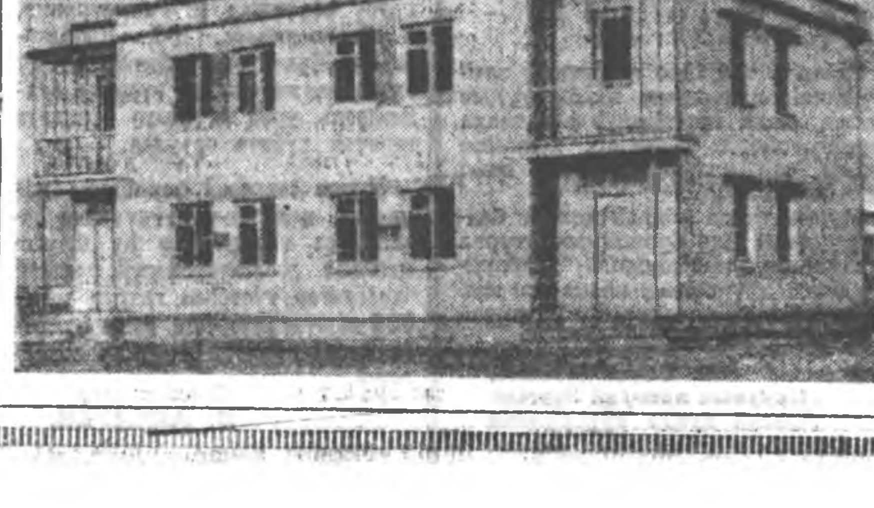

[СО]ВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

...ийхидай дүй
...лие—ном
...даг бүхы
...минүүдтэ

...оной коллективүүд
...түрэһөөр 100 жэлэй
...гэтэйгөөр угтахын
... оролсон, ехэ
...ие абана. Тиин
...рай ном худал-
...ой хүдэлмэрилэг-
...түсэб декабриин
...970 оной 4 һарын
...р Ильичэй түрэһэн
... 22 болотор дүүр-
...

...ид ажалай түрүү-
...ин ветерануудтай,
...дан ба Эсэгэ оро-
... дайнуудта хабаа-
...гшадай уулзалга
...ууд соогоо эмхидхэ-

Пропагандистнууд, агитаторнууд, залуу уншагшадта зорюулһан ленинскэ номой булангууд, тематическа суглуулбаринууд номуудай выставкэнүүд болон бусад хэмжээ ябуулганууд тэндэнь эмхидхэгдэжэ байна. Номуудые худалдадаг эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд Ленин багшын сургаал һургаал тайлбарилхын тула хэблэл, радио, телевидени үргэнөөр хэрэглэн, эрдэмтэд, уран зохёолшод, багшанар болон экскурсоводуудые энэ хэрэгтэ олоорнь хабаадуулна. Шэнэ уялгануудые абаһан Красноярска хизаарай ном худалдадаг эмхинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Хэблэлэй комитет һайшаагаад, тэдэнэй дүй дүршэл шудалхыень Россин Федерациин номой наймаа эрхилдэг бүхы эмхинүүдтэ дурадхаба.

(ТАСС-ай корр.).

УРААЛАЙ НАУЧНА ТҮБ

1970 ондо тогтоон байгуулжа дүүрэхээр хараалагдаһан Ураалай научна түбэй эмхидхэлэй комитет Свердловскдо хүдэлмэреэ эхилбэ.

СССР-эй Наукануудай академиин Ураалай филиалай үндэһэ һуури дээрэ энэ научна шэнэ түб эмхидхэгдэнэ. Математикын ба механикын, металл шэнжэлхэ физикын, экономикын, геофизикын, геологиин ба геохимиин институтууд, химическэ хэлэн институт, энергетикын техникэдэ хабатай асуудал шэнжэлхэ физико-техническэ таһаг тус түбэй бүридэлдэ ороходо юм. Ураалай научна шэнэ түб саашадаа улам үргэдхэгдэхэ: техническэ кибернетикын институт, полимернүүдэй физикын, микроорганизмуудай селекциин таһагууд эндэ эмхидхэгдэхээр шиидхэгдээ.

Ураалай үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ асуудал, ашагта малтамалнуудаар баян энэ хизаарай түүхэй эдэй нөөсые тааруугаар хэрэглэхэ, естественнэ ба ниитын эрдэмэй талаар ехэ ехэ шэнжэлгэ хэхэ, эрдэмтэдые бэлдэхэ гэхэ мэтэ асуудалнуудта ороной шэнэ түбэй научна хүдэлмэрилэгшэдэй гол анхарал хандуулагдаха.

[ГРАЖД]АН ДАЙНАЙ ДОКУМЕНТНҮҮД

...оронын Министерст-
...ээр Совет Армиин
... бэлдэһэн, «Улаан
...ай командованиин
...үүд (1917—1920
... суглуулбари һая-
...гаргаа. Гадаадын
...тын, граждан дай-
...сэгтэ хүсэнүүдэй
...тудые хүтэлбэрил-
...андованиин ябуул-
...ог зорилготой.

...ой, партиин ЦК-гай
...ментнүүд илангаяа
...эдэнь Совет гүрэнэй
...дэлбэрилхэ хэрэгтэ
...ин дүүргэһэн асари
В. И. Ленинэй, партиин Центральна Комитедэй Советскэ правительствын табидаг зорилгонуудые дүүргэхын тула ахамад командованиин бэелүүлһэн ябуулгые гүнзэгыгөөр ойлгохо арга олгоно.

(ТАСС).

ЕСЕНИНЭЙ ЛИТЕРАТУРНА МУЗЕЙ

КОНСТАНТИНОВО ТОСХОН. (Рязаниин область). Сергей Есенинэй түрэһөөр 74 жэлэй ойн урда тээхэнэ эндэ поэдэй литературна музей нээгдэбэ. Энэнь Анна Снегинагай тухай шэнжые абагша Лидия Кашинагай байра байһан Кашинска тусгаар гэртэ эмхидхэгдээ.

Сергей Есенинэй ажабайдал ба поэдтэй холбоотой түүхын ба литературна материалнуудай экспозицинууд музейн залнууд соо дэлгэгдээ. Дэлхэйн арадуудай 25 хэлэн дээрэ оршуулагдаһан олон зохёолнуудынь мүн лэ эндэ табигдаа.

[ОРЕНБ]УРГЫН ОБЛАСТЬ. Орско-Халиловска металлургическа комбинадай хүдэлмэрилэгшэд ... үрэ ехэтэй болгохын тула ехэ оролдолго гаргана. Түсэбтэ табан жэл соо эндэхи до... ...түсэн нилээд дээшэлүүлэгдэхэ юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай доменно цех.

ТАСС-ай фотохронико.

ГУРБАН „СОЮЗ"—ЗАМБУУЛИНАЙ ДАЙДАДА

КОСМОДРОМҺОО РЕПОРТАЖ

Одон һүлдэтэ хотын бүхы үйлсэнүүд ниидэлгын зурууд харгынуудые һануулна—саашадаа нюдэ һаргама тала, өөдөө—орьёл хүхэ огторгой. Тингэбэшье космодром тээшэ ошоһон үйлсэнь шугам шэнги сэхэ. Һүүлэй гурбан сүүдхын турша соо ниидэн дэгдэхэ газар тээшэ абаашадаг шоссе харгыгаар сагаан-сэнхир автобус гурба дахин дабшаа. Энээгүүр ябаһан хүн түр зуура тогтоод, автобусой хойноһоо гараа арбагануулан үдэшэдэг заншалтай. Юрэдөө космонавтнууд һуугаад ябана гэжэ автобусуудтань бэшэгдэдэг бэшэл байха.

Октябриин 12-то Анатолий Филипченкые, Владислав Волковые, Виктор Горбаткое тээһэн автобус энэ шоссе харгыгаар табилуулаа. «Эхэ оромнай юунһээ эхитэйб?» гэһэн, Викторэй дуратай дууе ханинар аалиханаар дуулалдажа ябаба. Харин Владислав гитара барижа ябаагүйдөө шанална.

— Эхэ орон юунһээ эхитэйб? Өөрын нэрэтэйшье болоогүй аад, юунһээшье һайхан һанагдадаг юумэн хүн бүхэндэ бии байжа болохо. Эхэ оромнай эндэһээ, космодромһоо эхилхэдэнь яаха юм, эгээн һайхан гүрэл дайдамнай эндэ халюуран нэмжыжэ байна ха юм.

Октябриин 13-да үнөөхил автобус гурбадахи рейсээрээ Советскэ Союзай хоёр Геройе—Владимир Шаталовые, Алексей Елисеевые асараа. Эдэнэр мүнөө жэлдэ хоёрдохёо дэгдэн ниидэлгын талмай тээшэ яаран дабшаба. Январь һарада энэ харгы дээгүүр бурдаһалжа байгаа бэлэй, харин мүнөө хамхуул үбэһэн ээрэмшэн харайна.

Машинын сонхоор нэмжээ талые харахадаа, космонавтнуудай юун тухай бодожо ябаһыень бү мэдэе. Ниидэхынь урда үдэшэ гурим заншалай ёһоор, үдэшэлгын баяр хүргэхын тула, гостиницада журналистнуудай ерэхэдэнь, «Стартын урда тээхэнэ юун тухай бодожо байнат?» гэһэн сэхэ асуудал бү һурыт гэжэ Владимир Шаталов хани ёһоор зүбшөөлбэ.

— Юун гэжэ харюусалтайб?—гээд Шаталов мүрөө хабшаба. —Иимэ ушар байдалда захагүй олон бодол түрэдэг ха юм. Нэгыень шэлэхэ бэрхэтэй байдаг. Бодол бүхэн шухала—гэр бүлэ тухай, дүтын нүхэд тухай гү, али ниидэлгэ тухай бодохош.

Командирай хэлэһые Алексей Елисеев мүн лэ дэмжэбэ. Намтар тухайнь асуугаагүйбди—космонавтнуудые бүхы совет хүнүүд өөрынгөө түрэл садан, хани нүхэдтэл адляар мэдэдэг шуу. Эдэнэй замбуулинай самаар дабшаад ерэнхэй ха юм. Ямаршье хүниие бүхы талаһаань харахаар айхабтар холо ошоо хайнай. Эдэнэй эрэлхэг зориг, даруу зан тухай бүрин мэдэхэбди. Эдэнэй һамгад, үхибүүдэйнь нэрэ солыешье мэдэхэбди, олоной дунда ябакаданьхуушанай танил шэнгеэр оглон дуудажа шадаха байхабди.

Совет космонавт Валерий Николаевич Кубасов радиотелеграфна һуралсалай үедэ.

ТАСС-ай фотохронико. Фототелеграфаар абтаба.

Эдэ космонавтнууд замбуулинай шэнэ даабари эрхим зэргээр дүүргэхэ гээд этигэнэбди. Ниидэлгынгээ программа үлүүлэн дүүргэхэнь дамжаггүй,—эдэмнай нимэл зантай зон ха юм. Тингэбэшье, хоёрдохёо ниидэхынгээ урдахана юун тухай шэошэжэ байһыень мэдэбэл, понин бэлэй. Хоюуланайнгаа түлөө Алексей нигэжэ харюусаба:

—Һонирхолгын мэдэрэл үлэнхэй, тингэбэшье ондоо шанартай болоо ааб даа. Нэгэдэхеэр, шамайе хоёрдохёо эльгээгээ хадаа, даабари бүри һайнаар дүүргэхэ гэжэ найдаһан болоно. Хоёрдохёор, шамда найдаһан хүнүүдэй этигэлые хайшан гэжэ хаюулха тухай бодохош. Сэдьхэл бодолой багашагаар тухашаржа байһаннинь элитэ. Иимэ ушар байдал заримдаа һанааеш зобоохо: сэдьхэлээ ехэшэгээр хүдэлгэбэл, һайн һэн ха гээд һанахаш.

Хоёр стартын хоорондо Владимирай, Алексейн ажабайдалда ямар гол ехэ ушаралай болоһон тухай асуунгүй байхын аргагүй. «Союз-8» онгосын экипажда орохо гэһэн эгээл гол бодол алинайньшье сэдьхэлые эзэлһэн байгаа. Бэшэ бүхы юумэн шанэ ниидэлгын бэлэдхэлдэ зорюулагданхай байһан юм.

— Хаагуур ябаа һэмта?

— Елисеевтэй хамта Елисейскэ поли дээрэ ошоо һэмди,—гэжэ Владимир Шаталов шоглон харюусаба. Тингээд:—бүхэли жэл соо нэгэ дахин лэ умбаа һэм, энэ ушар Дундада далайн Корсик арал дээрэ болоһон юм,—гээд нэмэбэ.

— Замбуулин худар ниидэхэһээ үлүү шухала юун космонавтын ажабайдалда байхаб? —гээд Алексей Елисеев асуудалда асуудалаар харюусаба.

Тингээд космонавтнуудай ажабайдал тушаа юрэнхы хөөрэлдөөн болошоо. Һанаа үнөөн болодоггүй, дуугай ябадаг Алексей Елисеев өөрынгөө бодомжо тухай нигэжэ хэлэбэ:

— Космонавтнуудай үдэр бүриин ажабайдал тушаа олохон хүнүүдэй хүсэд мэдэдэггүйнь гэмшэлтэй. Жаргалаа багтаажа ядажа байдаг шэнгеэр һанадаг. Үгышье һаа, нэгэ баатаршалгаһаа нүгөөдэ тээшэ дардам харгыгаар сэхэ, хүнгэхэнөөр алхалдаг,—тиин ходол магтуулжа байдаг шэнгеэр ойлгодог хэбэртэй юм.

Георгий Шониной. Виктор Горбаткогой стартын талмайда хүрэхэ замай али тухай бэрхэтэй, удаан байһан тухайнь Елисеев һануулба.

Туршалгада, һуралсалда сот залитай наһаяа зорюулдаг. «Үглөөдэр ниидэхэ болобол, мүнөөдэр бэлэн байха» гэһэн нэгэл бодолдо эзэлэгдэнхэй ябадаг хүнүүд үсөөн бэшэ ааб даа. Өөрынгөө, тэрэнэй нүхэр Шаталовай иимэ юумэ үзэһэн тухай нэгэшье үгэ хэлээгүй.

Георгий Тимофеевич Береговойн һанамжын ёһоор, Шаталов Елисеев хоёр ямаршье асуудал шиидхэхэдээ аб адли үсэд нэтэрүү, харин нягта юм. Мүн «хэрбээ» гээд һанаата бололгын талаарашье баһал тиимэ. «Хэрбээ тиимэ болоо һаань»... «Тингээд яахаб?» Береговойн һанамжаар хадаа, шэнэ онол арга бэдэрхэ, шэнжэлгэ хэхэ гээшэ космонавтын эрхим шэнжэ болохо ёһотой. Шаталов Елисеев хоёр—нимэл шэнжэ шанартай хүнүүд. Энэ талыень анхаралдаа абажа, хэр эбтэй байдагбта? гээд космонавтнуудһаа асуубабди.

— Арсалдаагүйдөө эбтэй байдаг ааб даа,—гээд Владимир нүхэр тээшээ эмнеэд абаба.

Алексей энеэдээ барин, нигэжэ заһан хэлэбэ: арсалдахадаашье, албанай асуудалнуудаар арсалдаха ушар гарадаг байха.

Уулзалгынтнай саг дүүрэһэн тэмдэг врач үгэбэ. Тиэд, Владимир Шаталов хайшаашьеб тэбдэнэ гэжэ бидэнэр мүн лэ ажаглабабди.

«Союз-6», «Союз-7» онгосонуудай ниидэлгэ тухай замбуулинһаа теле-дамжуулга мэнэ мэнэ эхилхэеэ байгаа гэжэ һүүлдэнь мэдээбди. Захагүй замбуулиндахи одо мүшэд доогуур эдэ онгосонууд дүүлижэ ябаа бшуу. Гэхэ зуура, замбуулинай онгосонуудай бүлэгэй командирынь үшөөл газар дээрээ ябаба. Тэрэнэй «локаторынь» мүнөөдөө телевизорэй экран лэ байгаа бшуу.

Замбуулинай бүлэг онгосонуудай командир... Энэнь тон дээдэ зэргын шэнэ тушаал. Тэрэнэй юу хэхэ ёһотойе Шаталов өөрөө тайлбарилба.

— Энэ ойлгомжо техникын хүгжэлтэтэй, нарижалгатай холбоотой. Дэлхэймнай космонавтнуудтаа бэеэ даалһан байдал олгоно, бидэнэршье бэе хүсэнги болонобди. Тиимэһээ бүри ехэ харюусалга бидэндэ даалгагдана гээшэ...

Владимир Шаталовай энгэртэнь Ленинэй зурагтай, алталмал одоной хадагданхай байхые стартда гарахынь урдахана, гостиница соо обёороо һэм. «Энэ хадаа манай экипажай тэмдэг болоно»,—гэжэ космонавт тайлбариаа. Энэ ниидэлгэеэ Владимир Ильичэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулнабди гэжэ гүрэнэй комиссида мэдүүлээ һэмди гэбэ.

Владимир Шаталовые удэшөөд тараха дээрээ ТАСС-ай корреспондентын үнэмшэлгэ тэрэндэ барюулааб. Тэрэниие комбинезонойнгоо энгэр тэхи карман худар хээ һэн.

Һүүлэй секундэнүүд хүсэжэ ерэбэ. Ниидэлгын дохёо үгтөө! Одон һүлдэтэ хото дээгүүр дүүн дорьбоон гурбадахяа зэдэлбэ. Бүхы юумэн барандаа һайн гэһэн Шаталовай танил үгэнүүд дуулдаа.

Гурбан ракета, гурбан шата шэнгеэр, эдэ үдэрнүүдтэ Байконурһаа дэгдөөгдөө. Замбуулинай бүлэг совет онгосонууд алаар холын огторгой соогуур зурайлана.

В. СТЕПАНОВ,
ТАСС-ай тусхай корр.

Байконур, октябриин 13.

ХҮН БҮХЭН ЭРДЭМТЭЙ БОЛОГ!

...ой һургуули дүүр-
...ада эрдэмгүй залуу-
...аданъ манай орондо
...ии хандуулагдана гээ-
...рта үдэшын болон
...ы эмхидхэгдэнэ.

...ь Ильич хүн зоной
... асуудалда ходол
...уулдаг байһан гүб
...нэй захяа зааба-
...гэс бэелүүлжэ, тэ-
...р 100 жэлэй ойе
... һаһан бүтээһэн юу-
... бидэ сэбэр һэшхэл-
...хэ ёһотойбди.

...а манай Яруунын
...гдэнэб гэжэ хаража
...аймаг дотор үдэшын
...ргуули хүдэлөө. Гад-
...омой гэгээрэлэй та-
...заочно һуралсал эм-
... Заочно һуралсал
...идэ аймагай долоон
...да тусхай консульт-
...нэгээбди.

... 16-һаа 30 наһан
...ушуулые абажа ха-
... зуугаад хүн найман
... класс дүүргээдүй
...ю. 1968—69 онуудай
...идэ тэдэнэй 554 хү-
... гараа (түсэбэй
...н һуралсаха байгаа).
...даг хүдөөгэй залуу-
...инь үдэшын һургуулида ябаһан, бэшэниинь заочноор һураа юм.

Һуралсалай жэлэй түгэсэхэдэ, ерэн хоёр хүн найман жэлэй һургуули дүүргэһэн үнэмшэлгэ, табин хүн дунда эрдэм олоһон тухай аттестат абажа гараа юм. Энэ дүн муу бэшэ гэжэ дээдын зургаануудта сэгнэгдэбэ.

Гэхэ зуура бидэ туйлаһанаараа һанаагаа амаруулхагүй ёһотойбди. Нёдондо һуража, удаадахи классуудта ороһон залуу нүхэдые мүнөө һуралсалай жэлдэ һургуулида ябуулхын түлөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдаа.

Нэн түрүүн ямар бэрхэшээл манай хүдэлмэридэ ушардаг ба гэбэл иимэ: зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд эрдэмдэ һурахыень залуушуулаа баадхахын орондо гэдэргэнь татадаг байха юм. Һургуулиданъ дүтэ хүдэлмэри үгэжэ, һураха арга боломжыень хүнгэдхэхын орондо холын гүүртэнүүдтэ эльгээхэ гү, али һуралсалайнь болзортой зохилдохогүй сагтай ажалда ябуулдаг ушар үзэгдэхэ юм. Имагтал энэ шалтагаанһаа боложо, олон залуушуул һургуулияа хаяха баатай болодог.

Гэбэшье залуушуулай өөһэдынь оролдолгоһоо олон юумэн дулдыдаха. Һураха зорилго урдаа табиһан хүн ямаршье бэрхэшээлһээ тунхаридаггүй. Тиимэшүүл үдэртөө эсэтэрээ хүдэлөөд, үдэшэниинь хэшээлдээ ошожо ерээд, амарха сагаа агшаан, орой болотор ном дээрээ һуудаг бшуу. Жэшээнь, Яруунын совхозой түмэршэ дархан С. Днепровский, һаалишан Н. Базарова, модошо дархан Д. Жамьянов, малшан Н. Дубчинов («Коммунизм» колхоз), тракторист Ш. Балданов (Нарһатын совхоз) гэгшэд үдэшын һургуулиин 11 класс дүүргэжэ, заочно һуралсалай түсэб бэелүүлжэ, дунда эрдэм олоһон тухай аттестат абаа.

Һуралсалдаа үсэд нэтэрүүгээр оролдодог, амжалтатайгаар һурадаг нүхэдые тоолохо болоо һаа, олон ааб даа. Дүүргэгшэдэй олонхинь саашаа һураха зорилготойгоор дээдэ һургуулинуудта ороһыень тэмдэглэнгүй орхихоор бэшэ гэжэ һанагдана. Жэшээлхэдэ, А. Сазонова Эрхүүгэй арадай ажахын институтда, Т. Пучкова Владивостогой метеорологическа институтда, Я. Аюшеева Эрхүүгэй финансова техникумдэ. Д. Будаева Улаан-Үдын багшанарай институтда һураһаяа оронхой. Мүн бусадшье нүхэд дээдэ болон дунда мэргэжэлтэдые бэлдэдэг һургуулинуудта очноор, заочнооршье һуража байна.

Үдэшын һургуулинуудта мүн заочноор һуралсажа байһан залуу хүбүүд, басагадта үнэн зүрхэнһөө туһалдаг, тэдэндэ һайнаар ном заадаг багшанаршье манай аймаг дотор олон даа. Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша Н. Г. Халзанов, А. О. Ильин, Г. Н. Дугаров, Б. М. Дашиев (математикын багшанар), З. Л. Базарова, В. И. Лобова (хэлэ, литература заагшад), Е. З. Янгутов, Г. М. Цыжипова (химиин багшанар) болон бусад оролдосотой бэрхээр хүдэлдэг юм. Сэхыень хэлэхэдэ, дурсагдагша нүхэднай ехэнхидээ үдэрэй һургуулида ном заадаг. Тингэбэшье залуушуулда эрдэм олгохоёо арсангүй, сагаа гамнангүй, үдэшын һургуулинуудта, заочно һуралсалай консультпунктнуудта хүдэлхөөр зүбшөөлөө үгэһэниинь һайшаалтай.

Олон залуушуулые һуралсалда хабаадуулжа, һайнаар һургаһанай, арадай ажахын түсэб гээшые һайнаар бэелүүлһэнэйнгээ түлөө Нарһатын үдэшын һургуулиин директор Б. Б. Баендуев, Нарһатын дунда һургуулиин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн заочно һуралсалай консультпунктые даагша Н. И. Бурдуковский гэгшэд РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа һэн.

Хүдэлжэ байгаа залуушуулда эрдэм олгохо гээшэ бүгэдэндэ хабаатай хэрэг. Тиимэһээ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзай болон комсомолой эхин эмхинүүд энэ ехэ хэрэгэй хажуу тээ һанаа амархан, бээ хараад һууха ямаршье эрхэгүй. Хэрбээ хүтэлбэрилэгшэдэйнгөө залуушуулда эрдэм олгохо тухай хэлэгэһэн совет хуулин ёһые хазагайруулан, тэдэнэй һуралсалда һаад тойбо ушаруулаа һаань, ниитын эмхинүүд мэдээшэгүй болоод байнгүй, хүбүүд, басагадай эрхые хамгаалха уялгатай бшуу.

«Хүн бүхэн эрдэмтэй болог!» гэһэн уряа доро ойн баярай жэлдэ хамсыгаа шаман хүдэлхэ гээшэ бултанаймнай зорилго ха юм.

Д. ЦЫДЫПОВ,
Яруунын аймагай Соведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагай инспектор.

...овна Степановагай ...той хамта үхибүүд ...болоод, хайрата инаг ...ндал налайшаха ...лан ойлгуулһан шэ...багшад ехэтэ һо...дамхуудые һуража ...эдэнь ород хэлэнэй ...ин багша зоригжоод, ...литературын гэрэлтэ ...рдтай һонюуша ша... дүтөөр танилсуулха

...овна ажалдаа тү...уудые хэрэглэжэ, ... һонирхолтой бол...дэе. Дүй дүршэлтэй ...лээл оролдолго ...доггүй, аша туһатай ... Улаан-Үдын нэгэ...дэхи 9-дэхи «в» ба

«г» классуудай хүтэлбэрилэгшөөр хүдэлхэ зуураа һураҗа бүхэнтэй дүтөөр нүхэсэжэ, булгыень һайн бэлэдхэлтэйгээр арбадахи класста оруулһан байха.

Гэхэтэй хамта уран зохёолой болон хүгжэмэй кружогые хүтэлбэрилжэ, «Коммунизм ба ажал», «һалбарыш, минии Буряад орон» гэһэн тематическа үдэшэнүүдые бэлдэжэ, бултаниие һонирхуулаа бэлэй.

О. П. Степанова ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадана, мүн Улаан-Үдын городской Соведэй депутат юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын хүдэлмэришэн залуушуулай нэгэдэхи һургуулиин багша О. П. Степанова.

ШЭЛЭҺЭН ЗАМ

Тот-тос гэтэр сонхо тоншохонь элеэр соностоодхёо.

— Нина Дымбрыловна!—гэһэн бахарданги хоолой дуулдаба.

Тэрэнэй һонор сэзжэ һэргэгшэжэ, наралтай бодожо хубсалба.

— Цырен-Даши гү? Яагааб? —гэжэ асууба.

— Хүйтэн хүлһэ адхаад, атиралдажа хэбтэнэ,—гэжэ ерэгшэ хүн мэдүүлбэ.

Хонишоной гүүртые холо гэнгүй, бушуу түргэн ябаха хэрэгтэй. Аппендицит байшоо. Хүйтэн жэгнүүр табяад, аймагай больнице ябуулаа һэн.

Иимэрхүү ушарал али олон дайралдадаг, үзэгдэдэг. Тэд Нина Дымбрыловна нэгэтэшье шархаалхажа, удааржа үзөөгүй. Хүнэй ами наһанда ямаршье гай тохёолдожо болохо бшуу. Нэгэ минутаар һаатабал, юумэнэй хойно орожо бологдохо.

Тингэн гэһээ энээн тухай ойлгодоггүй хүтэлбэрилэгшэдэй дайралдадагынь гэмшэлтэй. Галсановагай гурба һаратай үхибүүн ехээр халууржа, аймагай больница дары абаашаха хэрэгэй гарахада, Нина Дымбрыловна колхозойнгоо отделениие даагша нүхэр Цыдыповта хандаа һэн. Машина үгөөгүй.

«Түргэн туһаламжынгаа машина дуудуулагты»,—гэжэ харюусаа бшуу.

Ойлгуулжа, машинынь эрижэ ядахадаа, бензин шэрэдэг машинаар абаашуулаа.

«Намайе хүн зон жэлһээ жэлдэ сомоной Соведэй депутадаар һунгана. Энэ үзүүлһэн үндэр этигэлыень шадалаараал харюулхые оролдоноб. Тингэбэшье заримандаа һанаһанаа бүтээгээгүй һаа таагүй шэнги байдаг», —гэжэ хэлэһэнэй удаа хүдэлмэри тээшээ шамдаа һэн.

Нүхэр Ивановаһаа арбан жэлэй урда тээ:

— Хэн болохо дуратайбши? —гэжэ асуугаа һаань, лаб лэ: Багша болохоб,—гэхэ бэлэй.

Тиихэдэ һаял долоон класс дүүргэһэн ябаа ха юм. Хани басагадаараа холын Хяагта город ошоһон Нинын ажабайдалда эрид хубилалта болоо. Эгээл тэрэ жэлынь Хяагтын багшанарай училищи хаагдашаһан байгаа. Нина удаан бодолгото боложо байнгүй, медицинскэ училищида экзамен үгөө бэлэй. Ябаһаар энэ гэнтэ шэлэһэн мэргэжэлдээ дурлажа эхилээ. Амжалтатай һайнаар училищияа дүүргээд, түрэл колхоздоо хүдэлхэеэ ерээ һэн. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо нютагаа орхижо, хайшаашье ошоогүй.

Хамаг амжалта хүнэй оролдосоһоо гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Нина Дымбрыловна хүдэлжэ эхилһэн түрүүшын үдэрһөө оролдосотой, анхарал ехэтэй байшоо. Хүдэлмэридөө дүршэжэ, бага багаар амжалта туйлажа эхилээ.

«Урдань ерэһэн фельдшернүүд удаан болонгүй бусашадаг бэлэй. Өөрын нютагай хүн ондоо байха байна. Нинамнай одоошье амаруулхань даа. Бэрхэшье басаган, —гэжэ нютагайхидынь хэлсэжэ эхилээдхёо.

Графигайнгаа ёһоор холын гүүртэ, отарануудаар дээгүүр ходо ябадаг, ариг сэбэрые наринаар сахюулдаг, һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулдаг тулань, элдэб хэжэг, үбшэн үрданайхиһаа үсөөрөө.

Хэдэн жэл хүдэлөөд байхаданъ, нүхэр Ивановае Үшөөтэйн сомоной Соведэй депутадаар һунгаа бэлэй. Зонойнгоо үзүүлһэн энэ этигэлые бодото ажал хүдэлгэрээрээ харюулжа ябана. Эгээл тиимэһээ Нина Дымбрыловнагай ходол сомоной Соведэй депутадаар һунгагдадагынь гайхалгүй.

...Сагаахан халаад үмдэһэн, нюдэндөө шэлтэй, дунда зэргын бэетэй, урин налгай хандасатай эхэнэр фельдшерскэ пунктдаа ерэһэн хүнүүдые үзэнэ, тааралжатай зүбшэл үгэнэ. Энэмнай Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой Сагаатай нютагай фельдшерскэ пунктые даагша Нина Дымбрыловна Иванова гээшэ.

И. БАЛЬЖИНОВ.

Зэдэ.

ТОГООШОНОЙ СОЛО

Таряа хуряалгын үедэ хаанашье халуун ажал бусална ха юм. Степанида Ивановна трактор гү, али комбайн жолоодоогүйшье һаа, баһал ехэ үүргэтэй ажал дээрэ хүдэлдэг. Бүхы бригадада эдеэ хоол шанана.

Үдэртөө халуун галай дэргэдэ сай, шүлэ бусалгажа, таряалан дээрэхи ажалшадай баяр баясхаланда хүртэжэ байхань баһашье һайн даа. Зарим үдэр 20 хүнэй эдеэ шанаха гэһэн даабаритай байхадашни, аяар 40 хүн ерэхэ. Тиихэдээ баһал гүйхэш, бултыень садхаахаш. Саг соонь эдеэгээ бэлэн болгоод, таряалан дээрэһээ үлэдэһэн, эсэһэн механизаторнуудые хүлеэхэш. Тэдэнэй ерэжэ эдеэлээд садахада, тэдэнтэй адли баярлахаш, энеэлдэхэш. Игэжэ С. И. Афанасьева Бэшүүрэй совхоздо аяар зургаан жэл хүдэлжэ байнхай.

И. ТКАЧЕВ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

ХЯАГТА

Хяагтын хизаар ороноо шэнжэлхэ музейн хүдэлмэрилэгшэд В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулан олон шэнэ экспонадуудые бэлдэжэ байна. Тусхайлбал, «В. И. Ленинэй нэрэ—манай республикада» гэhэн томо зураг хэгдээ. Энэнь хадаа Буряадай республикын газар нютагай томодхогдоhон зураг-карта дээрэ В. И. Ленинэй нэрээр алдаршаhан колхоз, hургуули, ажахы, hуурин тосхонуудые, мүн Ленинэй орденоор шагнагдаhан предприяти, ажахы, соёл культурын байгууламжые тобойлгон харуулhан байна.

Мүн тэрэшэлэн эдэ ажахы, колхоз, предприяти, соёл культурын эмхи зургаануудай анха байгуулагдаhан тушаа тобшо түүхэ намтарые, хүгжэлтын замые тодорхойлhон материалнуудые суглуулжа, тусхай дэбтэр бэлдэжэ эхилээ.

«В. И. Ленинэй нэрэ—манай республикада» гэhэн томо зураг-карта гоё hайханаар шэмэглэн зуралгые тус музейн научна хүдэлмэрилэгшэ Н. С. Ушинская, уран зурааша, техник-картограф В. Молонов гэгшэд бүтээбэ. Мүнөө энэ зураг музейн зал соо табигданхай.

* * *

Уран гоёор зурагдаhан 34 плакадhаа бүридэhэн «Лениниананууд» гэhэн ниитэ гаршагтай выставкэ Хяагтын музейдэ түхеэрэгдэбэ. Эдэ плакадууд дээрэ В. И. Ленинэй ажабайдал, ажал ябуулга харуулагдана. Зурагуудынь 1917 онhоо эхилэн элитэ совет уран зурагшадай бүтээhэн зохёолнууд болоно. Коммунис партиие, Совет засаг байгуулагша, агуу багша Ленинэй эмхидхэhэн дэлхэй дээрэ түрүүшын пролетариадай гүрэн түрэ, тэрэнииe бэхижүүлхын түлөө ябуулhан тэмсэл, ажал ябуулгые уран hайханай искусствын талаар түhөөлэн харуулhан зурагуудтай выставкые харагшад танилсаха байна.

Выставкэ hаяар аймагай соёлой байшан дотор табигдаха юм. Тиигээд предприяти, колхоз, совхозуудай клубуудта, улаан булангууд болон hургуулинуудта табигдажа, үргэн олониитэ выставкэтэй танилсаха юм.

Уран зурагай эдэ плакадуудые тус музей Москваhаа тусхай захилаар асаруулhан байна.

Р. ТУГУТОВ.

ЗАГАРАЙ

Шэнэ-Бэрээн—нилээд томо тосхон. Эндэ «Гигант» колхозой гэшүүд, механическа заводой ажалшад hууринжанхай. Хүн зонойнь тоо—5 мянга гаран.

Тосхон дотор ажалшадай байрын гэрнүүд, ажаhуудал хангалгын болон соёл культурын зургаануудай барилганууд ехээр ябуулагдана. hаяхан эндэ хүдөөгэй худалдаа наймаанай хоёр дабхар магазинай барилга дүүргэгдэжэ, ашаглалгада үгтэбэ. Энэ магазин силикатна хирписээр гоё hайханаар баригдаа. Энээниие гүрэнэй комисси тушаажа абахадаа, hайн шанартайгаар баригдаба гэжэ сэгнэhэн байна.

Шэнэ-бэрээнэйхид шэнэ магазиндаа орожо, шэлдэг hайн эд бараа шэлэн абахадаа баяртайнууд.

Н. КУЧУМОВ.

СЭЛЭНГЭ

Ноёхон нютагта түрэhэн олон хүбүүд, басагад мүнөө мэдээжэ эрдэмтэд болонхой юм.

Байгша оной зунай зулгы hайхан сагаар нютагаймнай эрдэмтэд—эрдэмэй докторнууд Б. С. Санжиев, Д. Б. Улымжиев, эрдэмэй кандидадууд Г. Л. Санжиев, Ц. Б. Будаев гэгшэд айл аймаг, аха дүүнэртээ ерэжэ айлшалhан байна.

Ноёхон нютагайхид айлшадаа хүндэтэйгөөр угтажа, ажахынгаа, соёл культурынгаа амжалтануудтай танилсуулаа. Түрэл нютагайнгаа хүгжэлтые үзэжэ танилсаhандаа эрдэмтэд омогтой баяртайнууд hэн. Тэдэнэр нютагайнгаа колхозниГуудтай хөөрэлдөө.

Тиихэдэ дээдэ hургуули түгэсхөөд, Ноёхон нютагтаа ажаллажа байhан 52 хүн бии. Эдэнэр—агроном, зоотехник, инженер, экономист, бухгалтер, багша, врач гэхэ мэтэ мэргэжэлтэд болоно. Мүн тусхай дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэд олон.

С. БИЛИКТУЕВ,
колхозой гэшүүн.

НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

УЛААН-ҮДЭ

Эндэхи электро-заhабарилгын завод үйлэдбэрилhэн продукциия худалдаха 9 hарынгаа түсэб 101 процент дүүргэжэ, ажалай бүтээсэ 108 процент дээшэлүүлээ. Иимэ урагшатай ажалда электроцехэй хүдэлмэришэн Юрий Михайлович Силичев нилээд ехэ хубитатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ю. М. Силичев.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ИИМЭ БАЙГАА, ИИМЭ БОЛО[…]

Сагай ошохо тума хүдөө нютагуудтахи хүн зоной байдал, ажаhуудал хубилна. Шэнэ сагай шэнжэ хүдөө тосхонуудай түхэлдэ элеэр харагданхай.

Урдань «Заганский» колхозой түб hууриндa хуушанай модон hүмэhөө (нэгэдэхи зураг) бэшэ hургуули, клуб, библиотекэшье үгы бэлэй. Мүнөө энэ hууринай түхэл шарай үндэhөөрөө хубилаа, «Шэнэ-Заган» гэhэн шэнэ нэрэтэй болоо. Тиигэжэ hуурин дотор шэнэ шэнэ гэрнүүд, hургуулиин, клубай, конторын, больницын байшангууд баригда[…] hууринай гол үйлсэдэ hүниндөө люминицентнэ […]носоно. Эдэ жэлнүүдтэ эндэ шэнэ клуб баригд[…] зураг). Энэ клуб соо үдэшэ бүри ном, газетэ, […] уншаха, шатар, даам табиха, киношье хараха […] бии. Эдэ хоёр зураг дээрэhээ шэнэ сагай шара[…]лоно.

Мухар-Шэбэр.

Г. […]
Е. ЗАХАР[…]

ХИЛЫН СААНА[…]
ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РА[…]

ТҮҮХЭДЭ ГАЙХАМШАГ НИИДЭЛГЭ

УЛААН-БААТАР. Замбуулинай совет онгосонуудай ниидэлгын хойноhоо Монголой бүхы хүн зон анхаралтайгаар адаглан харана. Замбуулинай дайда соо хэгдэжэ байhан шэнэ туршалга тухай газетэнүүд ба радио дэлгэрэнгыгээр мэдээсэнэ.

«Үнэн» газетэ өөрынгөө тайлбаринууд соо иигэжэ тэмдэглэнэ. Замбуулинай гурбан совет онгосын дүүргэжэ байhан орёо нарин программа газар шадарай замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ шэнэ арга боломжонуудые нээжэ үгэнэ, энэ талаар шухала шата болоно.

Манай аха дүүнэр—совет хүнүүд—замбуулинай дайда руу түүхэдэ анха түрүүн бүлэг олоороо ниидэлгэ хэбэ гээд Баян-Хонгорой аймагай солото барилгашан, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай депутат Б. Дорж мэдүүлээ. Научна шэнжэлэлгэнүүдэй орёо нарин программые тэдэнэрэй дүүргэхэ байhаниинь сохомтой.

ЛОНДОН. Замбуулинай гурбан совет онгосын ниидэлгэдэ Англиин хэблэл ехэ анхарал хандуулна. Эдэ ниидэлгые «Замбуулинай дайда соо туйлагдаhан шэнэ илалта» гэжэ «Дейли миррор» газетэ нэрлэhэн байна. Ниидэлгэдэ гараhан космонавтнуудай тоогой талаар Советскэ Союз шэнэ рекорд туйлаба гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

СОФИ. Гурбан «Союзые» замбуулинай дайда руу табилгаhаа уламжалан, Болгариин арад зон угаа ехээр hонирхон баясаа. Пернике городтохи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа заводой партийна комитедэй секретарь И. Ангелов ТАСС-ай корреспондентдэ иигэжэ хэлээ:

— Манай бүхы коллектив замбуулинай совет онгосонуудай ниидэлгын хойноhоо hуларшагүй анхаралтайгаар адаглан харана, энэ ушарые совет наука ба техникын шэнэ ехэ туйлалта гэжэ тоолоно. Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ хэрэгтэ совет космонавтнууд шэнэ толотомо хуудаhа бэшэхэ гэжэ бидэнэр үнэншэн этигэнэбди. Бидэнэр манай ханинарай ба аха дүүнэрэй габьяагаар омогорхонобди, эгээн ехэ амжалтануудые туйлахыень тэдэндэ хүсэнэбди.

ВАРШАВА. Замбуулинай гурбан совет онгосын нэгэн доро ниидэлгые элитэ ехэ, түүхэтэ ушар гэжэ астронавтикын талаар Польшын элитэ мэргэжэлтэ Анджей Маркс нэрлэhэн байна. Газарые тойрон дабшаха томо научна лабораторинуудые байгуулха зам табижа үгэхэ научно-техническэ олон туршалгануудые совет эрдэмтэд шууд сэхээр бэелүүлнэ. Эдэ лабораторинууд хүн зондо үдэр бүхэндэ алба хэжэ, замбуулин юртэмсые бүри hайнаар мэдэжэ абалгадань туhалха гээд тэрэ хэлээ.

БУХАРЕСТ. Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэлгын түүхэдэхи шэнэ туршалга Газарые тойрон дабшаха томо лаборатори байгуулгын түрүүшын шэнжэ тэмдэг болоно. Эдэ станцинууд замбуулинай бусад түхеэрэлгэнүүдые табихын, астрофизическэ адаглалгануудые хэхэ олон станцинуудые байгуулхын тулада хэрэглэгдэхэ байна. Бидэнэр түүхэтэ үүргэ дүүргэлгэдөө бүрин хүсэд амжалта туйлахыень совет космонавтнуудта хүсэнэбди гээд Румыниин мэдээжэ эрдэмтэ, Астрофизикын ба хэмэл одонуудай Бухарестдэхи обсерваториин таhагые даагша профессор К. Попович онсолон тэмдэглээ.

СТОКГОЛЬМ. Советскэ Союз замбуулинай дайда руу удаа дараалуулан замбуулинай гурбадахи онгосые—«Союз-8» онгосые табиба. Онгосо дээрэ хоёр космонавт hуужа ябана гэhэн энэ мэдээсэл шведскэ телеграфна бюрогой (ШТБ) нэгэдэхи номерой hонин болоно. Советскэ Союз замбуулинай дайда соо «космонавтнуудай эгээн лэ томо колонные» эльгээбэ гээд мэдээсэл соо онсолон тэмдэглэгдэнхэй.

БОНН. Космонавтикын талаар Советскэ Союзай шэнэ элитэ ехэ туйлалтада Бохумска обсерваториин директор Г. Каминский үндэр сэгнэлтэ үгөө. «Советскэ Союз долоон космонавтнуудые hуулгаhан гурбан иимэ томо ракетнэ системые Газарые тойроhон замда гурбан үдэрэй турша соо тон наринаар табин гаргажа шадаа». Энэ баримта хадаа «тон шухаг научно-техническэ туйлалта болоно» гэжэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө Г. Каминский нэрлэhэн байна. «Энэ алхам астронавтическа технологиин угаа ехэ туйлалта болоно» гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

НЬЮ-ЙОРК. Советскэ Союзай шэнэ туйлалта тухай—«Союз-8» онгосын табигдаhан тухай мэдээсэлые түрүүшын шатын hонин болгожо американ хэблэл, радио ба телевидени тараагаа.

(ТАСС).

Ажал хэрэгэ[…]

ПРАГА. ТАСС-[…] дамжуулна:

Чехословаки[…] лөөлhөөр 25 жэл[…] зорюулан, зохёо[…] лай үүсхэл эдэбх[…] КПЧ-гэй Центр[…] уряада социали[…] ажалшад бодото […] рюусана. Предпри[…] нэй ажахынуудай […] хын нэгэдэмэл […] лективүүд туйлаh[…] танууд тухайгаа […] бэй газетэнүүдэй […] бүхэндэ эльгээдэг […] телеграмма ба […] мэдээсэнэ, Чехос[…] мическа байдал […] жүүлхын түлөө […] хим туhа нэмэри […] байhанаа элирхэй[…]

О. Шик КПЧ-[…]

ПРАГА. (ТАСС)[…] илангаяа hүүлэй […] гүүгээр хэhэн […] гэй Центральна […] риат өөрынгөө […] седани дээрэ зүб[…] агентство мэдэ[…] гай секретариат О.[…] гэй зэргэhээ гарга[…]

Шахардуу шанга зангаараа

ЛОНДОН. ТАСС-ай корр. В. Никитин иигэжэ дамжуулна: Хойто Ирландида Англиин найма мянга гаран солдадуудай байбашье Ольстергэхи, илангаяа тэрэнэй ниислэл Белфастдахи, байдал угаа шахардуу шанга байhан зангаараа. Энэ райондохи байдал зүбшэн хэлсэлгэдэ зунай амаралтын hүүлээр суглараhан Англиин парламент түрүүшынгээ заседаниие зорюулаа.

Хойто Ирландиин хэтэрмэ этэгээдүүдэй ударидагша протестан священник Ян Пэйсли гражданска эрхын түлөө хүдэлөөндэ хабаадагшадта эсэргүүгээр зорюулагдаhан тухирhан мэдүүлгэнүүдые хэнэ гэжэ дотоодын хэрэгүүдэй министр Каллагэн мэдэрээ. Гэбэшье фашис үзэлтэ священнигые тэрэ үгэ хүүрээрээ буруушаагаад лэ хизаарлаhан байна.

Ольстертэхи байдалай шахардуу шангые мэдэрдэг Англиин оборонын министр Хили общинануудай палатын заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ иигэжэ мэдүүлээ. «Угаа тааруугүй эрхэ байдалда» ба «тон шахардуу шанга оршон байдалда» ябуулга хэдэг дээрэhээ Ольстертэхи Англиин сэрэгүүд мүнөө хоёр дахин ехэ хэмжээтэй салин абадаг болохо.

Эзэрхэг түримхэйшүүл хохидолдо ороно

КАИР. (ТАСС). Эль-Шатт шадар бүхэлэлтэнүүдые бодхохо хүдэлмэри эхилхэ hэдэлгэ Израилиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй инженернэ подразделенинүүд хэhэн байна. Энээндэ харюу болгон, египет сэрэгүүд дайсанай сэрэгүүдэй эзэлжэ байhан газар руу буудаа. Тэрээнhээ уламжалан, израиль сэрэгүүд ехэ хохидолдо ороо.

Египедэй сэрэгүүд дайсанай вертолёт буудажа унагаагаа гээд ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшын мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Энэ мэдүүлгыень МЕН агентство дамжуулhан байгаа.

Аюултай түсэбүүдые буру[…]

ТОКИО. ТАСС-ай корр. В. Зацепин иигэжэ дамжуулна:

Япон-американ сэрэгэй договорой хүсэндөө байха болзорые 1970 оной hүүлээр «зүн дэгээн hунааха» гэhэн шиидхэбэри зонхилхы либерально-демократическа партиин (ЛДП) гүйсэдком гаргаhан байна.

Япон-американ сэрэгэй союзые болюулхын түлөө ороной үргэн олон арад зон тэмсэдэг байна. Энэ союзые «зүн дэгээн hунааха» тухай ЛДП-гэй шиидхэбэриие эрид шангаар буруушаажа байhа[…] лис парти — оро[…] зиционно парти […] партиин энэ ябу[…] юрын гуримые […] дай дура хүсэл[…] ябадал болоно г[…] тоолоhон байна.

Япон-америка[…] усадхахын түлөө, […] лан ба бэеэ аба[…] тэмсэл дэлгэрүүл[…] парти мүн лэ ур[…]

„ПРАВДА БУРЯТИИ" МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаhанда: замбуулинай гурбан онгосын ниидэлгэ тухай ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. Шалгалтын бригадын материал. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Социалис мүрысөөн—үйлэдбэриие эрхилхэ хүсэн» гэhэн А. Ивановагай корреспонденци. Улаан-Үдын аймагай колхозуудай түлөөлэгшэнэрэй суглаанай материал.

Гурбадахи хуудаhанда: космодромhоо репортаж. Замбуулиннай гурбан онгосын ниидэлгэ тухай ТАСС-ай материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: нютаг нютагай hонин. Хилын саанаhаа абтаhан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. Соносхолнууд.

СЭН[…] ЭКРАН[…]

16 часhаа 22 […] баhаа дамжуулга […] доторхи hонин. […] hурагшадта зор[…] жуулга. 16.45 […] гэгээрэлэй hурал[…] hан дамжуулга. […] Шэтын телесту[…] 19.55 минутаhаа […] hуралсалда зор[…] жуулга. 20.25 ми[…] Эндэ дэлхэйн түр[…] түлөө эхилhэн […] эй, Турциин ко[…] юм. 21.55 минут[…] hонин. УЛААН-[…] 22 часhаа хол[…] 22.15 минутаhаа […] хэшээл» гэhэн […] минутаhаа «Опе[…] сезон эхилээ» г[…]

СПОРТ

ДААМ

Зуун дойбод нюдэтэй хюлгэ дээрэ даамаар дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн дэлхэйн мүнөөнэй чемпион, Ригэ хотын Андрис Андрейко, эксчемпион, Киев хотын Исер Куперман хоёрой хоорондо ябуулагдажа байнхай. Энэ дээдын наадаанай наймадахи уулзалга уржадар боложо, Андрейкын илалтаар түгэсэhэн байна.

Хүшэр байдалда ороhон Куперман олон ябадал хэжэ, тэнсэхэ аргатай байбашье, эгээл hүүлэй хиналтын тоотой ябадал хэхэ сагаа ашаглажа шадаагүй. Тиигэжэ тэрэ илагдаhанда тоологдобо.

4,5—3,5 гэhэн тоотойгоор дэлхэйн чемпион Андрейко түрүүлжэ ябана. Юhэдэхи уулзалгань октябриин 15-да болоо.

ХОККЕЙ

ЦСКА-гай хоккеистнүүд Европын чемпионой кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөндэ түрүүшынхеэ хабаадалсаад, энэ хүндэтэ шангые абажа шадаба. Манай энэ команда Клангенфурт хотодо болоhон эхинэй, мүн түгэсхэлэй уулзалгада Австриин «Кас» командые 14:3 гэhэн тоотойгоор илаhан байна.

БОКС

Уржадэр Буряадаймнай суглуулагдамал командын шадамар бэрхэ, шандааhа шангатай боксернууд Банзаракцаев, Жамбалов, Доржиев, Лубсанов, Кондаков, Демчук, Любчик, Лебедев, Федотов гэгшэд Эстониин ССР-эй ниислэл хото Таллин мордоо. Эдэнэрнай Н. Маатсоогой мүнхэ дурасхаалда зорюулагдаhан боксернуудай бүхэсоюзна мүрысөөндэ табан үдэрэй туршада хабаадалсажа, хүсэ шадалаа туршалсаха юм.

ГИМНАСТИКА

hаяхан ниислэл хотымнай hургуулинуудай уян нугархай басагад (хамта юhэн хүн) Башкирай АССР-эй Октябрьский хотодо үнгэрэгдэhэн эдир гимнастнуудай зональна мүрысөөндэ хабаадалсаhанаа бусажа ерэбэ. Энэ мүрысөөндэ Буряадай эдир түлөөлэгшэд яhала hайнаар тэмсэжэ, долоодохи hуури эзэлhэн байна.

ШАТАР

Пуэрто-Рикын ниислэл Сан-Хуан хотодо үнгэргэгдэжэ байгаа шатарай уласхоорондын мүрысөөндэ дэлхэйн чемпион Борис Спасский гурбан удаа наадахадаа бараниинь шүүгээд, түрүүлжэ ябана.

Гурбадахи уулзалгадаа совет гроссмейстер сагаанаар Даниин шатаршан Бент Ларсен гэгшэтэй наадаа. Эдэ хоёр шатарай ехэ мүрысөөнүүдтэ нэгэтэ бэшэ уулзаhан юм. Тиихэдээ Спасский хэзээшье булюу тоотой байдаг hэн. Тиимэhээ энэ уулзалгада Ларсен үhөөгөө абаха ехэл хүсэлэнтэй байгаа. Тиигэбэшье кара-канай хамгаалга хэрэглэhэн хараар наадагшын урдаhаа дэлхэйн чемпион хододоо булюу байдалтайгаар, эдэбхи үүсхэлтэйгээр наадаба. Даниин гроссмейстерэй хэлэhэнэй ёhоор, 34-дэхи ябадалдаа өөрынгөө байдалай тон найдамгүй болоhониие ойлгоо. Тиигээд үшөө зургаан ябадал хэhэнэйнгээ удаа Ларсен илагдаhанаа мэдэрhэн байна.

Гурбан уулзалгын удаа 2,5 очкотой болоhон гроссмейстер Артур Бисгайер (США) хоёрдохи hуурида ябана. Тэрэ Мигель Колон (Пуэрто-Рикэ) гэгшые шүүhэн байна.

(ТАСС).

ЭНЕЭДЭТЭЙ

Байра соо телефон ханхинажа, хүгшэн эжы шагнаад:
— Аша хүбүүмни үгы байнал даа,—гэжэ харюусаба.

— Ерэхэдэнь, Малов хонходоо hэн гэжэ хэлэжэрхёройгты даа, hайн боложо...
— Ойлгоногүйлдөэ!

— Тиигээ hаатнай, үзэгүүдээрнь хэлэhүүб даа: Михаил, Алексей, Леонид, Олег, Василий. Зай, ойлгогдоо гү?

— Нэрэнүүдынь хадууба гээшэ хаб. Мүнөө обогуудынь хэлэгтыл даа...

—●—

Парижай гудамжада машинада дайруулан алдаhан нэгэ эхэнэр энээн тухайгаа тэрэ дары полицида дуулгаба.

— Машинын номер ухаандаа хадуугаагүй hэн гүт? —гэбэ ха полициин түлөөлэгшэ.

— Үгы. Гэбэшье жолоошонь ягаан вуаляар нэмэрүүлhэн сагаан шляпатай, хара ногоон платитай, гахайн арhаар оёгдоhон hабар бээлэйтэй, уршалаатай нюуртай наhажаал эхэнэр hэн,—гэбэ.

—●—

Профессор студентhээ асууна:
— Та яатараа сэдьхэлээ хүдэлгэнэ гээшэбта? Минии асуудалнуудhаа айна гээшэ гүт?
— Үгы даа, профессор, би өөрынгөө харюунуудhаа айнаб,—гэжэ студент мүрөө хабшан гүбэрөө hэн.

—●—

Витя телевизор хаража hуутараа:
— Үбгэн аба, би айдаггүйлби,—гэбэ.
— Тиимэ даа. Шимнай зоригтой hэмнайш.
— Арсаланиешье, эреэн гүрөөhыешье харуулаг лэ... Тэрэл 12-дохи байрада байдаг Генка аймхай юм.
Телевизорээр дайн байлдаа харуулжа эхилбэ. Пушка, танкнууд өөр тээшэнь буудаhан, дабхиhан мэтээр харагдаба. Мүн самолёдуудшье тэрээн тээшэ ниидэhэн шэнги байба. Тиихэдэнь Витя hуурихаа hэмээхэн бодоод:
— Үбгэн баабай, нэгэ бага саашаа болыш. Шамда аймшагтай байхагүйн тулада шамтай зэргэлээд hуухам,—гээ hэн.

Редактор
Ц. Ц. ЦИ[…]

Манай адрес[…]

г. УЛАН-УДЭ […]
Телефоны: ре[…] приёмная—54-93, […]ра—68-08, зам. […] ответ. секретар[…] вет. секретар[…] партийной жизн[…] го хозяйства—64[…] ганды и агита[…] мышленности […] 61-35, советско[…] быта—69-58, ку[…] 60-21, писем […] 67-81, информа[…] ственная приём[…] ное бюро 57-6[…] рия—33-61.

● Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР. ● Н-02921.